

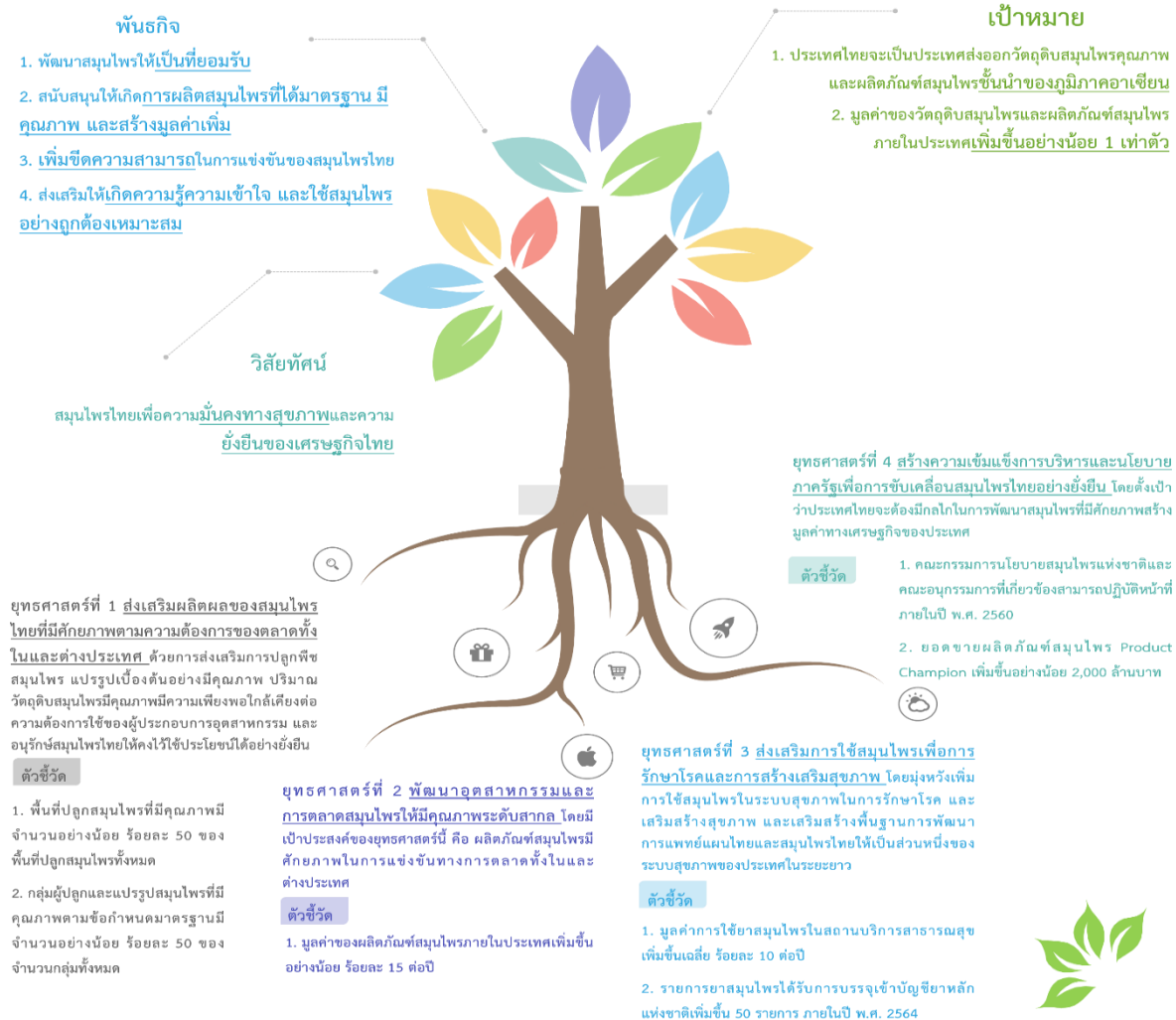
รายงานผลสัมฤทธิ์แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรมุ่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕
(แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)
ของ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข

๑. บทสรุปผู้บริหาร

ปัจจุบันประเทศไทยมีการประกาศใช้แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๒ ที่ให้หน่วยงานของรัฐปรับปรุงแผนระดับ ๓ ในความรับผิดชอบตามนัยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ในการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมมีมติให้ปรับแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ เป็นแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ และขยายระยะเวลาถึง พ.ศ. ๒๕๖๕

แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานในลักษณะเชื่อมโยงถ่ายระดับ (cascading) จากระดับยุทธศาสตร์ไปยังระดับแผนงานที่มีหน่วยงานผู้รับผิดชอบ ภายใต้แผนปฏิบัติการฯ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย (goal) ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ยุทธศาสตร์ เป้าหมายยุทธศาสตร์ (target) มาตรการ และแผนงานต่าง ๆ ที่ครอบคลุมการพัฒนาสมุนไพรหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพร ตั้งแต่ต้นน้ำ (upstream) กลางน้ำ (midstream) และปลายน้ำ (downstream) เพื่อให้ใน ๕ ปี ข้างหน้าประเทศไทยจะเป็นประเทศส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรชั้นนำของภูมิภาคอาเซียน และมูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๑ เท่าตัว (พิจารณาแผนภาพที่ ๑) ซึ่งถือเป็น ๒ เป้าหมายหลักของแผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ นอกจากนี้ ยังมุ่งหวังให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสมุนไพรไทยในตลาดทั้งในและต่างประเทศอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ อันจะนำมาสู่ความมั่นคงทางสุขภาพและความยั่งยืนของเศรษฐกิจไทยต่อไป เพื่อให้บรรลุผลเลิศตามเป้าหมายที่วางไว้ จึงมีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ไว้ ๔ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรไทยที่มีศักยภาพตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาอุตสาหกรรมและการตลาดสมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ และยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรไทยอย่างยั่งยืน ซึ่งการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวข้างต้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จึงจะเห็นผลชัดเจนเป็นรูปธรรม สร้างความเชื่อมั่น และสามารถต่อยอดการพัฒนาในอนาคตได้อย่างหลากหลาย ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

แผนภาพที่ ๑: แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕
(แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)
เฉพาะประเด็นพัฒนาในระดับยุทธศาสตร์

ที่มา: แผนแม่บทว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔, กระทรวงสาธารณสุข และองค์การภาครัฐ - เอกชน, ตุลาคม ๒๕๕๙

ทั้งนี้ ในการดำเนินการในแต่ละยุทธศาสตร์จะมีการจัดทำแผนงานที่สอดคล้องกับมาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแต่ละยุทธศาสตร์ โดยในแต่ละแผนงานจะมีการกำหนดแนวทางการดำเนินการ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และผู้รับผิดชอบ อย่างไรก็ตาม การดำเนินการขับเคลื่อนในทางปฏิบัติเป็นการดำเนินการโดยยึดตามพันธกิจของแต่ละหน่วยงานที่สอดคล้องกับแผนงานที่กำหนดไว้ ซึ่งมีได้กำหนดให้หน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบต่อตัวชี้วัดใดโดยตรง ดังนั้น อาจส่งผลต่อความก้าวหน้าของผลการดำเนินงาน เนื่องจากมีได้กำหนดผู้รับผิดชอบโดยตรง อีกทั้ง แผนปฏิบัติการฯ มีได้กำหนดแหล่งที่มาของงบประมาณไว้ส่งผลให้ในการดำเนินการของแต่ละหน่วยงานนั้น หน่วยงานจะเป็นผู้ทำค่าของงบประมาณด้วยตนเอง ซึ่งอาจเกิดปัญหาความต่อเนื่องหากมิได้รับจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการในแต่ละปี

พิจารณาผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) พบว่าตัวชี้วัดระดับแผนแม่บท มี ๒ ตัวชี้วัด โดยมีผลการดำเนินงานเป็นดังนี้

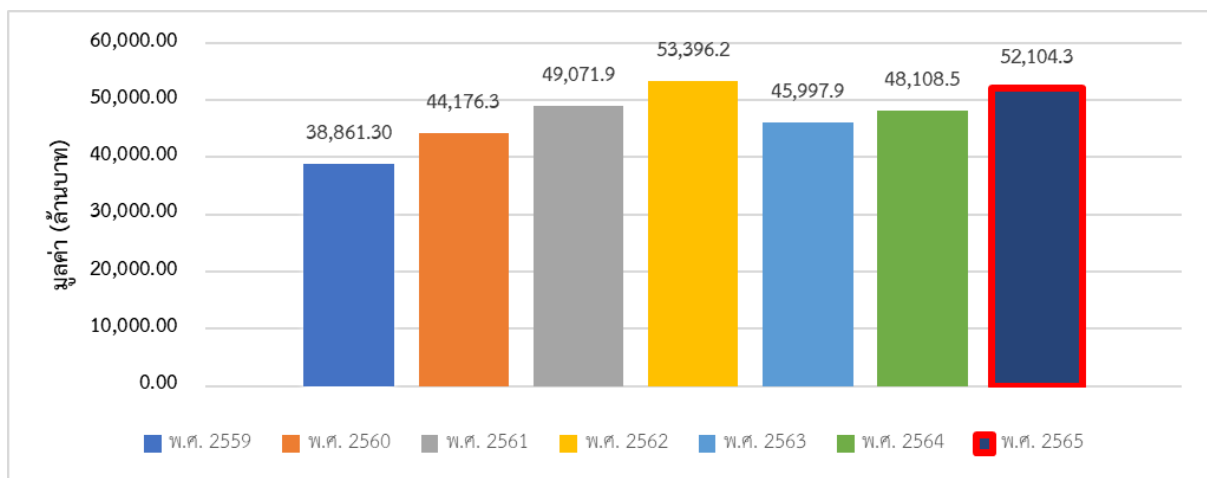
๑) ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรชั้นนำของภูมิภาคอาเซียน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

ผลการดำเนินงานในระยะที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีการส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรเป็นอันดับ ๑ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีผลการดำเนินงาน เท่ากับ ๑,๖๕๖.๑ ล้านเหรียญสหรัฐ รองลงมา ได้แก่ อินโดนีเซีย เท่ากับ ๘๙๔.๖ ล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งถือว่า ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดบรรลุตามค่าเป้าหมาย

๒) มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๑ เท่าตัว ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

ตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปี ๒๕๖๓ ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่การปิดประเทศได้ส่งผลให้ขนาดของตลาดลดลงเหลือเพียง ๔๕,๙๙๗.๙ ล้านบาท จากที่เคยขยายตัวได้ถึง ๕๓,๓๙๖.๒ ล้านบาทในปี ๒๕๖๒ ซึ่งตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรกลับมาขยายตัวอีกครั้งตั้งแต่ปี ๒๕๖๔ โดยในปี ๒๕๖๕ ตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยมีมูลค่า ๕๒,๑๐๔.๓ ล้านบาท (พิจารณาแผนภาพที่ ๒) โดยเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ (๓๘,๘๖๑.๓ ล้านบาท) ซึ่งเป็นปีฐาน (Base Year) เท่ากับ ๑๓,๒๔๓ ล้านบาท คิดเป็นยอดรวมที่เพิ่มขึ้น ๐.๓๔ เท่า ซึ่งสามารถคำนวณร้อยละความสำเร็จตามตัวชี้วัดได้ เท่ากับ ร้อยละ ๓๔ คิดเป็นคะแนน เท่ากับ ๑ คะแนน เนื่องจากมีผลการดำเนินงาน น้อยกว่า ร้อยละ ๕๐ จากค่าเป้าหมาย ดังนั้น ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม ผลการดำเนินงานในช่วงปี ๒๕๖๓ ถึงแม้จะมีโอกาสเพิ่มขึ้นจากการให้ความสนใจต่อการใช้สมุนไพรในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัส Covid-19 หากแต่การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจหยุดชะงักในหลายภาคส่วน ส่งผลต่อกำลังซื้อและกำลังการผลิตในอุตสาหกรรมสมุนไพร ทำให้ผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ดังกล่าว

แผนภาพที่ ๒: มูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรในประเทศไทย

หากพิจารณาอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (Compound Annual Growth Rate: CAGR) ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาของการดำเนินการของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) ประเทศไทยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีอยู่ที่ ร้อยละ ๓.๔ โดยมีร้อยละการเติบโตของยอดขายโดดเด่นเพียง ๒ หมวดผลิตภัณฑ์ คือ กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรใช้เพื่อรักษา/บรรเทาอาการภูมิแพ้ หัวใจ ไอ (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๙.๔) และกลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากสมุนไพร (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๘.๖) ที่มีร้อยละการเติบโตของยอดขายรองลงมาคือ กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เกี่ยวข้องกับการย่อยและระบบทางเดินอาหาร (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๔.๓) โดยผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการเจ็บป่วย และกลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเป็นกลุ่มของผลิตภัณฑ์ที่มีแนวโน้มในการเจริญเติบโตสูงในอนาคต ทั้งจากความเชื่อที่เกี่ยวกับสรรพคุณของสมุนไพรบางประเภทในการรับมือกับการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Misinformation) รวมทั้งแนวโน้มในการดูแลสุขภาพ และการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคในระดับบุคคลของประชาชน

ทั้งนี้ หากพิจารณาผลการดำเนินงานรวมทั้งตัวชี้วัดในระดับแผนและตัวชี้วัดในระดับยุทธศาสตร์ (พิจารณาตารางที่ ๑) อาจกล่าวได้ว่า ผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) มีความพยายามในการดำเนินงานจนสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ๓ ตัวชี้วัด ได้แก่

๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรชั้นนำของภูมิภาคอาเซียน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ (ตัวชี้วัดในระดับแผน)
๒. คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติและคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ (ตัวชี้วัดในระดับยุทธศาสตร์)
๓. ยอดขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร Product Champion เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๒,๐๐๐ ล้านบาท (ตัวชี้วัดในระดับยุทธศาสตร์)

ตารางที่ ๑: สรุปผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดภายใต้สรุปผลการดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕
(แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)

ประเด็น	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน (ณ ก.ย. 2565)	สรุปผล การดำเนินงาน
ตัวชี้วัดระดับแผน			
1. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรชั้นนำของภูมิภาคอาเซียน ภายในปี พ.ศ. 2565	อันดับ 1 ของอาเซียน	อันดับ 1	✔
2. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 1 เท่าตัว ภายในปี พ.ศ. 2565	1 เท่า (7.78 หมื่นล้านบาท)	0.34 เท่า (5.21 หมื่นล้านบาท)**	✔
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรไทยที่มีศักยภาพตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ			
1. พื้นที่ปลูกสมุนไพรที่มีคุณภาพมี จำนวนอย่างน้อยร้อยละ 50 ของพื้นที่ ปลูกสมุนไพรทั้งหมด	ร้อยละ 50	ร้อยละ 6.3	✔
2. กลุ่มผู้ปลูกและแปรรูปสมุนไพรที่มีคุณภาพตามข้อกำหนดมาตรฐานมีจำนวนอย่างน้อย ร้อยละ 50 ของจำนวนกลุ่มทั้งหมด	ร้อยละ 50	160 แห่ง*	✔
ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาอุตสาหกรรมและการตลาดสมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล			
1. มูลค่าของผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้งในและต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 15 ต่อปี	ร้อยละ 15 ต่อปี	ร้อยละ 3.4 ต่อปี**	✔
ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ			
1. มูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10 ต่อปี	ร้อยละ 10 ต่อปี	เฉลี่ยร้อยละ 7 ต่อปี***	✔
2. รายการยาสมุนไพรได้รับการบรรจุเข้าบัญชียาหลักแห่งชาติเพิ่มขึ้น 50 รายการ ภายในปี พ.ศ. 2565	50 รายการ	14 รายการ	✔
ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรไทยอย่างยั่งยืน			
1. คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติและคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ภายในปี พ.ศ. 2560	มีการดำเนินการ	ดำเนินการแล้ว	✔
2. ยอดขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร Product Champion เพิ่มขึ้นอย่างน้อย 2,000 ล้านบาท	2,000 ล้านบาท	6,604.94 ล้านบาท****	✔

* ข้อมูลจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์: กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ วิชาทกิจชุมชน ได้รับการส่งเสริมการแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว ทั้งหมด 160 แห่ง (ข้อมูล ณ มิถุนายน 2565)

*** ข้อมูลจากระบบ HDC TTM Service (ปีงบประมาณ 2560-2565)

✔ มีการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตัวชี้วัด

** ข้อมูลจาก Euromonitor international: October 2022

*** ข้อมูลจากกรมศุลกากร: มูลค่าการส่งออกวัตถุดิบและสารสกัดสมุนไพรที่เพิ่มขึ้นจากปี 2559 (คิดสะสมปี 2560-2564)

✔ มีการดำเนินงาน แต่ไม่บรรลุเป้าหมายตัวชี้วัด

๒. ผลสัมฤทธิ์รายปีของการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)

๒.๑ ผลสัมฤทธิ์การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) ต่อเป้าหมายรวมและค่าเป้าหมายรวมของแผน

๒.๑.๑ ผลสัมฤทธิ์การดำเนินการของทั้งแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) ต่อเป้าหมายรวมและค่าเป้าหมายรวมของแผน

(๑) เป้าหมายรวม

๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรชั้นนำของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔

๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๑ เท่าตัวภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

(๒) ค่าเป้าหมายรวม

๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔

๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗.๗๘ หมื่นล้านบาทภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) เทียบกับค่าเป้าหมายรวมของแผน		
๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ อันดับ.๑.ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕๒,๑๐๔.๓ ล้านบาท*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

* คิดจากมูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศ จากฐานข้อมูล Euromonitor International

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

๑) ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรชั้นนำของภูมิภาคอาเซียน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

ผลการดำเนินงานในระยะที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีการส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรเป็นอันดับ ๑ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีผลการดำเนินงาน เท่ากับ ๑,๖๕๖.๑ ล้านเหรียญสหรัฐ รองลงมา ได้แก่ อินโดนีเซีย เท่ากับ ๘๙๔.๖ ล้านเหรียญสหรัฐ เนื่องจากดำเนินการได้ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑๐๐ จากค่าเป้าหมาย ซึ่งถือว่า ผลการดำเนินงานบรรลุตามค่าเป้าหมาย

๒) มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๑ เท่าตัว (๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท) ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

ข้อมูลของ Euromonitor พบว่า ตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปี ๒๕๖๓ ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ที่การปิดประเทศได้ส่งผลให้ขนาดของตลาดลดลงเหลือเพียง ๔๕,๙๙๗.๙ ล้านบาท จากที่เคยขยายตัวได้ถึง ๕๓,๓๙๖.๒ ล้านบาทในปี ๒๕๖๒ (พิจารณาแผนภาพที่ ๒) ซึ่งตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรกลับมาขยายตัวอีกครั้งตั้งตั้งแต่ปี ๒๕๖๔ โดยในปี ๒๕๖๕ ตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยมีมูลค่า ๕๒,๑๐๔.๓ ล้านบาท โดยเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ (๓๘,๘๖๑.๓ ล้านบาท) เท่ากับ ๑๓,๒๔๓ ล้านบาท คิดเป็นยอดรวมที่เพิ่มขึ้น ๐.๓๔ เท่า ซึ่งถือว่า ดำเนินการได้ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย

๒.๑.๒ ผลสัมฤทธิ์การดำเนินการของแผนย่อยภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) ต่อเป้าหมายรวมและค่าเป้าหมายรวมของแผน

- เป้าหมายรวม

๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรชั้นนำของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๑ เท่าตัว ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

- ค่าเป้าหมายรวม

๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗.๗๘ หมื่นล้านบาท ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

๑) ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรที่มีศักยภาพตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) เทียบกับค่าเป้าหมายรวมของแผนในหัวข้อมูลค่า ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๕)*		
๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์อันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕๒,๑๐๔.๓...ล้านบาท*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรไทยที่มีศักยภาพตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ มีรายละเอียด ดังนี้

- ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรได้มาตรฐาน ๖๗,๐๑๐ ไร่ พืชสมุนไพร ๘๘ ชนิดพืช
 - แปลงได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP จำนวน ๕๑,๙๗๓ ไร่
 - ได้รับรองแปลงอินทรีย์จำนวน ๑๕,๐๓๗ ไร่
- มีแผนส่งเสริมพัฒนากลุ่มเกษตรกรวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ ที่ได้รับการส่งเสริมการแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว ณ สถานที่ปลูกและการผลิตผลิตภัณฑ์และสารสกัดอย่างง่ายในระดับชุมชน ดำเนินการตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ จำนวน ๑๖๐ แห่ง ดังนี้

หน่วยงาน	จำนวนกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์
กรมส่งเสริมการเกษตร	๗๗
กรมวิชาการเกษตร	๒๑
สปก.	๔๙
กรมส่งเสริมสหกรณ์	๑๓
รวม	๑๖๐

๓. จัดทำมาตรฐานสินค้า GAP และมาตรฐานพืชสมุนไพรตามกลุ่มของส่วนที่ใช้ของพืช จำนวน ๕ ฉบับ ได้แก่

- ฉบับที่ ๑ หัว เหง้า และราก
- ฉบับที่ ๒ ใบ ส่วนเหนือดิน และทั้งต้น
- ฉบับที่ ๓ ดอก
- ฉบับที่ ๔ ผล และเมล็ด
- ฉบับที่ ๕ เปลือก และเนื้อไม้

และในปี ๒๕๖๕ จัดทำแนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร (guidance) ของ GAP พืชสมุนไพร มีภาคผนวก จำนวน ๔ ชนิด ได้แก่ กระชายดำ ขมิ้นชัน ไพล และฟ้าทะลายโจร

๔. กรมพัฒนาที่ดินดำเนินการจัดทำแผนที่ความเหมาะสมของที่ดิน สำหรับปลูกพืชสมุนไพร (Land Suitability) จำนวน ๓๖ ชนิด ได้แก่ ขมิ้นชัน ไพล บัวบก กระชายดำ ฟ้าทะลายโจร กระชาย กระวาน ข่า ขิง คำฝอย ตะไคร้ บุก กระเจี๊ยบแดง เก๊กฮวย ดีปลี บอระเพ็ด พญาอ เพชรสังฆาต มะระขี้นก มะลิ เจียวกู่หลาน พริกขี้หนู ชุมเห็ดเทศ ย่านาง กัญชง มะกรูด กัญชา กระเทียม กวาวเครือขาว มะขามป้อม หญ้าหวาน และว่านหางจระเข้

๕. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำลังดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพร โดยจะพัฒนาฐานข้อมูลสมุนไพรให้เป็นฐานข้อมูลที่เป็นเอกภาพ โดยศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

หน่วยงาน	ข้อมูล
กรมส่งเสริมการเกษตร	ข้อมูลพื้นที่ปลูกสมุนไพรที่เปลี่ยนแปลง แปลงใหญ่สมุนไพร ฐานข้อมูลทะเบียนผู้ปลูกสมุนไพรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และฐานข้อมูลสถานการณ์ปลูกพืชรายเดือน
กรมพัฒนาที่ดิน	Land Suitability
กรมวิชาการเกษตร	ข้อมูลพืชสมุนไพรที่ได้รับการรับรอง GAP, Organic
ส.ป.ก.	ข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพรในพื้นที่ ส.ป.ก.

๖. สถาบันการศึกษาที่มีความพร้อมห้องปฏิบัติการที่ได้รับรองมาตรฐาน ISO ๑๗๐๒๕ ให้บริการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบ จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ปัจจุบันใช้สำหรับงานวิจัยของมหาวิทยาลัย)

๗. มีระบบตลาดกลาง ดังนี้

- ตลาดกลาง มีการทำ MOU ระหว่างกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตลาดไท กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และบริษัทไทยแอ็กโกร เอ็กซ์เชนจ์ จำกัด (ตลาดไท) ภายใต้ชื่อโครงการตลาดไท select พืชสมุนไพรสดและเครื่องเทศสดปลอดภัย โดยจัดทำคลิปเปิดตลาดกลางวัตถุดิบสมุนไพร ให้ความรู้ทางวิชาการเผยแพร่ผ่านทางโทรทัศน์และสื่อสังคมออนไลน์ ภายใต้ชื่ออาหารเป็นยา และตลาดไทได้ดำเนินการลงพื้นที่พบเกษตรกรผู้สนใจเข้าร่วมจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรและเครื่องเทศ และพาเกษตรกรเยี่ยมชมพื้นที่จำหน่าย ณ ตลาดไท เพื่อเตรียมความพร้อมของเกษตรกร และการดำเนินงานร่วมกันต่อไป

- ตลาดอิเล็กทรอนิกส์ ๑ แห่ง : ตลาด electronic ปี ๒๕๖๕ มกอช. พัฒนา Application DGT farm เพื่อใช้งานสำหรับ Smart Phone
- ๘. กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้จัดทำข้อกำหนดมาตรฐานยา ๑๐๙ รายการ จัดเป็น ๔ volume ดังนี้
 - ๑) จัดทำตำรามาตรฐานสมุนไพรไทย ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๖๔ (Thai Herbal Pharmacopoeia ๒๐๒๑ หรือ THP ๒๐๒๑) ประกอบด้วยมอโนกราฟที่มีใน THP ๒๐๒๐ จำนวน ๙๙ มอโนกราฟและเพิ่มเติมมอโนกราฟใหม่ จำนวน ๑๐ มอโนกราฟ รวม ๑๐๙ รายการ
 - ๒) ปี ๒๕๖๕ จัดทำ THP ๒๐๒๒ จำนวน ๑๒ มอโนกราฟ
- ๙. มีการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับพืชสมุนไพร ดังนี้
 - กรมป่าไม้ สำรวจและจัดทำฐานข้อมูล จำนวน ๒๔๘ กลุ่มแปลง ในพื้นที่ป่า ๔๙ จังหวัด มีข้อมูลสมุนไพร ในพื้นที่ ๔๓ จังหวัด ปี ๒๕๖๕ ดำเนินการสำรวจสมุนไพรในป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๒๐ กลุ่มแปลง และดำเนินการสำรวจแล้ว จำนวน ๘ กลุ่มแปลง อยู่ระหว่างดำเนินการ ๑๒ กลุ่มแปลง
 - กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ดำเนินการสำรวจพื้นที่ชายฝั่งป่าชายเลน ๒๐ จังหวัด มีการรวบรวมข้อมูลชนิดพันธุ์พืชภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากสมุนไพร จำนวน ๔๐ ชนิด และมีการตีพิมพ์เผยแพร่ข้อมูล โดยในปี ๒๕๖๔ ดำเนินการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลการขึ้นอยู่ของพืชสมุนไพรป่าชายเลน ๖ แห่ง ๖ จังหวัดๆ ละ ๔ หมู่บ้าน มีระบบฐานข้อมูลเพื่อการสืบค้นสมุนไพรจากป่าชายเลน ปี ๒๕๖๕ มีการสำรวจจัดทำฐานข้อมูลการขึ้นอยู่ของพืชสมุนไพรป่าชายเลน ๓ แห่ง/๓ จังหวัด
 - กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ดำเนินการ ๒ ส่วน คือ
 - ๑) ส่วนกลางจัดทำข้อมูลสมุนไพรและปรับปรุงฐานข้อมูลพืชสมุนไพร ประกอบด้วยข้อมูลพืชสมุนไพรจำนวน ๗๕๖ ชนิด ๓๔๓ ตำรับยา โดยตรวจสอบความถูกต้องข้อมูลพืชป่าสมุนไพรจำนวน ๒๐๐ ชนิด และสำรวจข้อมูลพืชสมุนไพรอุทยานแห่งชาติ ภูถ้ำกา จ.นครพนม จำนวน ๑๐๐ ชนิด
 - ๒) ร่วมกับส่วนกลางสำรวจข้อมูลพืชสมุนไพร ในอุทยานแห่งชาติภูถ้ำกา จ.นครพนม และเตรียมพื้นที่ทำแปลงอนุรักษ์พืชป่าสมุนไพร อนุบาลกล้าไม้สมุนไพร จำนวน ๖๒ ชนิด ดำเนินการในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ดงฟ้าห่วน จ. อุบลราชธานี
- ๑๐. มีการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชสมุนไพรและเทคโนโลยีเพื่อผลิตวัตถุดิบ ๓๐ เรื่อง ในปี ๒๕๖๕ ดังนี้
 - ๑) สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) ๗ เรื่อง
 - ๒) กรมปศุสัตว์ ๒ เรื่อง
 - ๓) กรมวิชาการเกษตร ๓ เรื่อง
 - ๓) สำนักพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ๔ เรื่อง
 - ๔) สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ๑๔ เรื่อง

๒) ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาอุตสาหกรรมและการตลาดสมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) เทียบกับค่าเป้าหมายรวมของแผนในหัวข้อย่อยระยะเวลา ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๕)*		
๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ อันดับ..๑..ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕๒,๑๐๔.๓...ล้านบาท*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาอุตสาหกรรมและการตลาดสมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล มีรายละเอียด ดังนี้

- มีการให้คำปรึกษาแนะนำเชิงลึก โดยเน้นการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ เพื่อเพิ่มผลิตภาพ พัฒนาผลิตภัณฑ์ และสร้างมูลค่าเพิ่ม และการรวมกลุ่มของธุรกิจ และสถาบันที่เกี่ยวข้อง ที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกันโดยร่วมมือเกื้อหนุนเชื่อมโยงซึ่งกันและกันอย่างครบวงจร ทั้งนี้ได้ดำเนินการเพิ่มผลิตภาพของสถานประกอบการรวมทั้งสิ้น ๔๒๗ กิจการ
- ยกระดับสถานประกอบการให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของระบบมาตรฐานที่จะขอรับรอง (GMP Codex ISO ๙๐๐๑ : ๒๐๑๕) เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสมุนไพรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น ผ้าเปียกผสมสมุนไพร สำหรับเช็ดตัวลดไข้ (DragKooler) แชมพูสมุนไพรเหงือกปลาหมอ เจลแต้มผิวขมิ้นชัน ไวน์กระชาย กาแฟสมุนไพร) พัฒนาผลิตภัณฑ์และออกแบบบรรจุภัณฑ์ ทั้งนี้ได้ดำเนินการยกระดับคุณภาพและเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์รวมทั้งสิ้น ๗๓๔ ผลิตภัณฑ์
- ยกระดับความรู้ด้านการควบคุมมาตรฐานวัตถุดิบสำหรับนำไปใช้ผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร เช่นการปลูกพืชสมุนไพรแบบอินทรีย์ พัฒนาการความรู้การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ เช่น การยกระดับผลิตภัณฑ์ด้วยการฉายรังสี เพิ่มศักยภาพในการขยายโอกาสทางการตลาดผ่านช่องทาง.DIPROM Market Place ทั้งนี้ได้ดำเนินการยกระดับความรู้บุคลากรรวมทั้งสิ้น ๖,๓๕๙ คน
- พัฒนาเทคโนโลยีเครื่องผลิตสารสกัดสมุนไพร พัฒนาลอดห่วงโซ่อุปทานเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สารสกัด ทั้งนี้สถานประกอบการในอุตสาหกรรมสารสกัดสมุนไพรมีมูลค่ายอดขายกว่า ๖๗ ล้านบาท

๕. มีมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สารสกัดสมุนไพร จำนวน ๑๒ เรื่อง ดังนี้

ลำดับที่	เลขที่ มอก.	ชื่อมาตรฐาน
๑	๒๙๒๖-๒๕๖๑	สารสกัดขมิ้นชันผง ที่มีสารเคอร์คูมินอยด์รวมไม่น้อยกว่า ๘๐% โดยมวล
๒	๒๙๒๗-๒๕๖๑	สารสกัดโพลีโอรจินของขมิ้นชันที่มีสารเคอร์คูมินอยด์รวมไม่น้อยกว่า ๒๐% โดยมวล
๓	๒๙๒๘-๒๕๖๒	สารสกัดฟ้าทะลายโจรผง
๔	๓๐๑๓-๒๕๖๒	สารสกัดกระชายดำผง
๕	๓๐๙๒-๒๕๖๓	สารสกัดกระเจี๊ยบแดงผง
๖	๓๐๙๓-๒๕๖๓	สารสกัดบัวบกผง
๗	๓๑๐๐-๒๕๖๓	สารสกัดอัญชันผง
๘	๓๐๙๙-๒๕๖๔	สารสกัดน้ำมันกฤษณา
๙	๓๑๗๑-๒๕๖๔	น้ำมันเมล็ดักัญชง
๑๐	๓๑๗๒-๒๕๖๔	สารสกัดจากกัญชงที่มีปริมาณแคนนาบิไดออลรวม ไม่น้อยกว่า ๓๐% โดยมวล
๑๑	๓๑๗๓-๒๕๖๔	สารสกัดจากกัญชงที่มีปริมาณแคนนาบิไดออลรวม ไม่น้อยกว่า ๘๐% โดยมวล
๑๒	๓๓๖๓-๒๕๖๕	สารสกัดมะหาด

๖. มาตรฐานผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม น้ำมันหอมระเหย จำนวน ๒๓ เรื่อง ดังนี้

ลำดับที่	เลขที่ มอก.	ชื่อมาตรฐาน
๑	๒๐๗๘-๒๕๖๒	น้ำมันหอมระเหยผิวมะกรูด
๒	๒๐๗๙-๒๕๖๒	น้ำมันหอมระเหยใบมะกรูด
๓	๑๖๗๙-๒๕๖๒	น้ำมันหอมระเหยไพล
๔	๑๖๘๐-๒๕๖๒	น้ำมันหอมระเหยดอกกานพลู
๕	๑๖๘๑-๒๕๖๒	น้ำมันหอมระเหยตะไคร้
๖	๓๐๒๐-๒๕๖๓	น้ำมันหอมระเหยตะไคร้หอมศรีลังกา
๗	๓๐๓๑-๒๕๖๓	น้ำมันหอมระเหยตะไคร้หอมชวา
๘	๒๘๒๘-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยโรสแมรี่
๙	๒๘๒๙-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยเพทิตเกรนชนิดปารากวัยอัน
๑๐	๒๘๓๐-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยเนโรลี
๑๑	๒๘๓๒-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยลูกผักชีฝรั่ง
๑๒	๒๘๓๓-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยแมนดารินชนิดอิตาลีเลียน
๑๓	๒๘๓๔-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยแฝกหอม
๑๔	๒๘๓๕-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยสไปร์คลาเวนเดอร์ชนิดสเปนิช
๑๕	๒๘๓๖-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยจิเรเนียม
๑๖	๒๘๓๗-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยเทียนตากบ

ลำดับที่	เลขที่ มอก.	ชื่อมาตรฐาน
๑๗	๒๕๓๙-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยอิสซอบ
๑๘	๒๕๔๐-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยทาร์รากอน
๑๙	๒๕๔๑-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยออริกาน
๒๐	๒๕๔๔-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยมอลลิซินิดอาร์เจนตินเนียน
๒๑	๒๕๔๕-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยขิง
๒๒	๒๕๔๖-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยกุหลาบชนิดไซนิสคูซุย
๒๓	๒๐๘๐-๒๕๖๓	น้ำมันหอมระเหยโหระพาไทย

๗. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ดำเนินการพัฒนาการรวมกลุ่มและเชื่อมโยงอุตสาหกรรม (Cluster)
๘. มีหน่วยบริการแบบครบวงจร DIPROM CENTER : DC เป็นการบูรณาการผ่านศูนย์ปฏิรูปอุตสาหกรรมหรือ Industry Transformation Center (ITC) ที่ให้บริการเครื่องจักรโรงงานต้นแบบเพื่อทดสอบการผลิต (Pilot Plant) พร้อมให้คำปรึกษาบริการประกอบธุรกิจ การวิจัยเชิงพาณิชย์ และด้านการเงิน ตลอดจนบ่มเพาะธุรกิจผู้ประกอบการ ให้สามารถปรับเปลี่ยนไปสู่การดำเนินธุรกิจและการพัฒนาสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และศูนย์ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือ Thailand.Industrial.Design.Center (Thai-IDC) บริการด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อยกระดับ SMEs สู่อุตสาหกรรมอนาคต
๙. มีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านทรัพย์สินทางปัญญากว่า ๗,๙๐๐ ราย และปรับการให้บริการจดทะเบียนให้มีความทันสมัยและสะดวกมากขึ้น
๑๐. สำรองเส้นทางทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสมุนไพรกัญชา ดำเนินการพัฒนาเมนูอาหารสร้างสรรค์เพื่อสุขภาพ เฉพาะกลุ่มกว่า ๗๐ ชุมชน และส่งเสริมและพัฒนาต้นแบบโฮมสเตย์ ๑๗ แห่ง และฟาร์มสเตย์เชิงสุขภาพ ๑๐ แห่ง
๑๑. ขยายมูลค่าตลาดสมุนไพรทั้งในและต่างประเทศ โดยตลาดสมุนไพรในประเทศ มีผู้ประกอบการ ๗๐๔ ราย มูลค่าการซื้อขายกว่า ๑๔๐ ล้านบาท และตลาดสมุนไพรต่างประเทศ มีผู้ประกอบการ ๕๘๗ ราย เกิดการจับคู่ธุรกิจ ๑,๔๔๑ คู่ สร้างมูลค่าการค้าผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมสมุนไพรกว่า ๑,๑๐๐ ล้านบาท
๑๒. เพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการ โดยในประเทศมีการจัดกิจกรรม SMART Local Herb และเชื่อมโยงธุรกิจ และต่างประเทศมีการจัดนิทรรศการเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์สมุนไพร
๑๓. มีการจัดงานส่งเสริมสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยจัดงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติและการประชุมวิชาการประจำปีการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือกแห่งชาติประจำปีอย่างต่อเนื่องทุกปี
๑๔. มีตราสัญลักษณ์รับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศ ๒ ตราสัญลักษณ์ ได้แก่
 - ผลิตภัณฑ์สมุนไพรดีเด่นระดับชาติ (Prime Minister Herbal Awards : PMHA) โดยมีผลิตภัณฑ์ได้รับรางวัลกว่า ๔๗ ผลิตภัณฑ์
 - ผลิตภัณฑ์สมุนไพรคุณภาพ (Premium Herbal Products : PHP) โดยมีผลิตภัณฑ์ได้รับรางวัลกว่า ๑,๐๓๐ ผลิตภัณฑ์
๑๕. มีการปรับปรุงการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยมีการจัดทำรายการจดแจ้งผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ ๓๓ รายการ เพื่ออำนวยความสะดวกในการจดแจ้งผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้แก่ผู้ประกอบการ

๑๖. มีห้องปฏิบัติการได้รับการรับรองตามหลักเกณฑ์ OECD GLP จำนวน ๒ แห่ง ได้แก่ ศูนย์สัตว์ทดลอง กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และศูนย์เชี่ยวชาญงานวัตรกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพร สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)
๑๗. มีการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศด้านวัตรกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย โดยเป็นความร่วมมือระหว่าง กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์ (องค์การมหาชน) และสถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างบุคลากร ตลอดจนงานวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพจากสมุนไพรไทย การนํางานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ในระดับอุตสาหกรรม เพื่อยกระดับการการตลาดด้วยผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีนวัตกรรมด้านคุณภาพ

๓) ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) เทียบกับค่าเป้าหมายรวมของแผนในห้วงระยะเวลา ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๕)*		
๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์อันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕๒,๑๐๔.๓ ล้านบาท*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

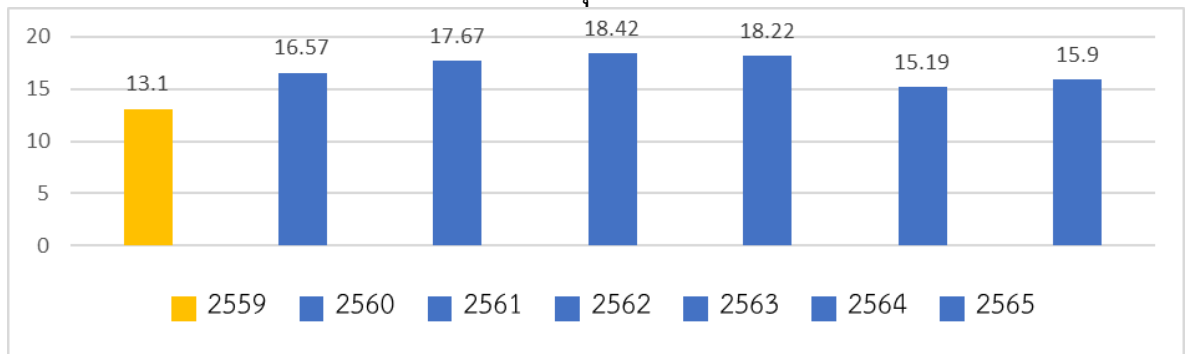
ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ มีรายละเอียด ดังนี้

- มีรายการยาสมุนไพรได้รับการบรรจุเข้าในบัญชียาหลักแห่งชาติ ด้านสมุนไพรเพิ่มขึ้น ๑๔ รายการ ได้แก่
 - ยาแก้ลมแก้เส้น (คัมภีร์เวชศาสตร์วิวัฒนาการ)
 - ยาน้ำมันกัญชาที่ผลิตจากช่อดอก ซึ่งยา มี THC ๒.๐ mg/ml
 - ยาน้ำมันกัญชาที่ผลิตจากราก ลำต้น ใบ กิ่ง ก้าน ดอก และ เมล็ด
 - ยาน้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี CBD ๑๐๐ mg/ml และมี THC ในอัตราส่วนที่ CBD:THC มากกว่าหรือเท่ากับ ๒๐:๑
 - ยาน้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี THC: CBD ในอัตราส่วนเท่ากับ ๑:๑

- ยาน้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี THC ไม่เกิน ๐.๕ mg/ drop
 - ยาสุขไสยาศน์ (คัมภีร์ธาตุพระนารายณ์)
 - ยาทำลายพระสุเมรุ (คัมภีร์แพทย์ไทยแผนโบราณขุนโสภิตบรรณลักษณะ เล่ม ๒)
 - ยาบรรเทาโรคสีดวงทวารหนัก (เภสัชตำรับโรงพยาบาล)
 - ยาสารสกัดผงฟ้าทะลายโจร ที่มี andrographolide ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔ โดยน้ำหนัก (w/w)
 - ยาสารสกัดจากฟ้าทะลายโจร
 - ยาจากผงฟ้าทะลายโจร
 - ยาสเปรย์กระตุกไก่อัด
 - ยาสารสกัดขมิ้นชัน
๒. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ตั้งกองผลิตภัณฑ์สมุนไพร ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สมุนไพร และจัดทำรายการผลิตภัณฑ์สมุนไพรสำหรับการอ้างอิงสูตรตำรับ ๑๔๘ รายการ ดังนี้
- ยาตำรับ ๑๐๓ รายการ
 - ยาสมุนไพรเดี่ยว ๑๒ รายการ
 - ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ ๓๓ รายการ
๓. มีผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้รับการขึ้นทะเบียนเพิ่มขึ้น ดังนี้
- ปี ๒๕๖๒ มีผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้รับการขึ้นทะเบียน ๕๔๓ ทะเบียน
 - ปี ๒๕๖๓ มีผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้รับการขึ้นทะเบียน ๗๕๗ ทะเบียน
 - ปี ๒๕๖๔ มีผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้รับการขึ้นทะเบียน ๗๕๙ ทะเบียน
๔. บุคคลากรสาธารณสุขมีการสั่งใช้ยาสมุนไพรเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ ๒๐ ต่อปี ในปี ๒๕๖๐ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นปีฐาน (Base Year) แต่จำนวน OPD visit ลดลงในช่วงปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ เนื่องจากสถานการณ์ COVID-๑๙ ทั้งนี้มีจำนวนการสั่งใช้ยาสมุนไพร ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ดังแสดงในแผนภาพที่ ๓

แผนภาพที่ ๓ จำนวนการสั่งใช้ยาสมุนไพร ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (ล้านครั้ง)

ข้อมูลจาก Health Data Center (HDC) กระทรวงสาธารณสุข

๕. การดำเนินการศึกษาวิจัยประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการรักษา และความปลอดภัยความเป็นพิษของตำรับยาสมุนไพร โดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ร่วมกับภาคีเครือข่ายโรงพยาบาล โรงพยาบาลเสริมสุขภาพประจำตำบลทั่วประเทศ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก งบดำเนินงาน กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก งบประมาณกองทุนกองทุนภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ฯลฯ ได้แก่
- ปี ๒๕๖๑ : การวิจัยประสิทธิภาพตำรับยาตรีภูกุ สหัชชารา ยาเขียวหอม เบญจอำมฤตย์ ธาตุบรรจบ

- ปี ๒๕๖๒ : การวิจัยประสิทธิภาพตำรับยาอภัยสาลี ปลูกไฟธาตุ ตรีผลา เบญจกุล ตรีกฎุก
 - ปี ๒๕๖๓ : การวิจัยประสิทธิภาพตำรับยาอภัยสาลี ปลูกไฟธาตุมหาณิลแห่งทอง ยาเขียวหอม เบญจอำมฤตย์
 - ปี ๒๕๖๔ : การวิจัยประสิทธิภาพตำรับยาเบญจอำมฤตย์ และตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาเป็นส่วนผสม ได้แก่ ตำรับยาทัพยาธิคุณ ทำลายพระสุเมรุ ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง ยาแก้นอนไม่หลับ/ยาแก้ไข้ผอมเหลือง และศุขไสยาสน์
 - ปี ๒๕๖๕ : การวิจัยประสิทธิภาพตำรับยาเบญจอำมฤตย์ และตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาเป็นส่วนผสม ได้แก่ ตำรับยาศุขไสยาสน์ ยาทาริตสีดวงทวารหนักและโรคผิวหนัง ยาแก้ลมแก้เส้น ยาอัมฤตโอสถ
๖. มีการจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานยาตำรับแผนไทย รวมทั้งสิ้น จำนวน ๑๘ ตำรับ ดังนี้
- ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๕ ตำรับ
 - ปี ๒๕๖๒ จำนวน ๕ ตำรับ
 - ปี ๒๕๖๓ จำนวน ๓ ตำรับ
 - ปี ๒๕๖๔ จำนวน ๓ ตำรับ
 - ปี ๒๕๖๕ จำนวน ๒ ตำรับ
๗. มีตำแหน่งแพทย์แผนไทย จำนวน ๓,๕๙๘ ตำแหน่ง (ที่มาข้อมูลบุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขจากระบบ HROPS ซึ่งเป็นข้อมูลตามปฏิบัติ ณ วันที่ ๑ พ.ย. ๒๕๖๔) รวมทั้งประเภทการจ้างงาน ซึ่งตามโครงสร้างและกรอบอัตรากำลังหน่วยงานในราชการบริหารส่วนภูมิภาค(ปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) กรอบอัตรากำลังสายงานแพทย์แผนไทย ขั้นต่ำที่พึงมี จำนวน ๔,๓๔๕ อัตรา ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรี ในวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๖๓ ได้มีมติอนุมัติให้มีการเพิ่มอัตรา ข้าราชการตั้งใหม่และมาตรการเพิ่มเติมสิทธิประโยชน์อื่นสำหรับบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข รองรับภาวะฉุกเฉินในสถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ซึ่งสายงานแพทย์แผนไทยได้รับการจัดสรรบรรจุเป็นข้าราชการจำนวน ๑๐๐๐ อัตรา ณ ปัจจุบันสายงานแพทย์แผนไทยมีจำนวนทั้งสิ้น ๓,๕๙๘ อัตรา คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๘๐ โดยแยกประเภทการจ้างการดังนี้
- ข้าราชการ จำนวน ๒,๐๖๑ อัตรา
 - พนักงานราชการ จำนวน ๑๐๐ อัตรา
 - พนักงานกระทรวงสาธารณสุขจำนวน ๑,๐๒๑ อัตรา
 - ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน ๔๑๖ อัตรา
๘. สภาเภสัชกรรมจัดตั้ง วิทยาลัยเภสัชกรรมสมุนไพรแห่งประเทศไทย (ว.ภ.ส.) หน่วยงานในกำกับของสภาเภสัชกรรมเป็นวิทยาลัยที่ ๓ ตามข้อบังคับสภาเภสัชกรรม ว่าด้วยวิทยาลัยเภสัชกรรมสมุนไพรแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๑ มีหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับสภาเภสัชกรรมฯ โดยการบริหารงานโดยคณะผู้บริหารวิทยาลัยเภสัชกรรมสมุนไพรแห่งประเทศไทย โดยมีการดำเนินการดังนี้
- สอบความรู้เพื่อขอรับหนังสืออนุมัติแสดงความรู้ ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม สาขาเภสัชกรรมสมุนไพร
 - หลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นทางเภสัชกรรมสมุนไพร ประกาศนียบัตรวิชาชีพเภสัชกรรม (สาขาการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์สมุนไพร)
 - หลักสูตรการฝึกอบรมเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม สาขาเภสัชกรรมสมุนไพร

- หลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นทางเภสัชกรรมสมุนไพรประกาศนียบัตรวิชาชีพเภสัชกรรม (สาขาการวิจัย และ พัฒนา ผลิตภัณฑ์ สมุนไพร) สามารถเข้าดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <https://www.pharmacycouncil.org/index.php?option=content&menuid=๙๕>
๙. มีการดำเนินงานรับรองสถานภาพหมอฟันบ้าน ภายใต้ระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยการรับรองหมอฟันบ้าน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๒ กำหนดให้ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการหมอฟันบ้าน คณะกรรมการหมอฟันบ้านกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการหมอฟันบ้านจังหวัด ตามลำดับ เพื่อเป็นกลไกในการพิจารณารับรองหมอฟันบ้านและขับเคลื่อนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบันมีการขับเคลื่อนงานรับรองหมอฟันบ้านทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการหมอฟันบ้าน คณะกรรมการหมอฟันบ้านกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการหมอฟันบ้านจังหวัดทั้งสิ้น ๖๑ จังหวัด
๑๐. หมอฟันบ้านตามเกณฑ์ระเบียบกระทรวงสาธารณสุขที่ได้รับการรับรองสถานภาพและมีการรวบรวม/บันทึกความรู้และภูมิปัญญาเพิ่มขึ้น ดังนี้
- ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๒๗๕ ราย
 - ปี ๒๕๖๒ จำนวน ๓๔๒ ราย
 - ปี ๒๕๖๓ จำนวน ๔๕๘ ราย
 - ปี ๒๕๖๔ จำนวน ๕๒๖ ราย
 - ปี ๒๕๖๕ จำนวน ๖๖๐ ราย
- ทั้งนี้หมอฟันบ้านที่ขอรับการรับรองตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยการรับรองหมอฟันบ้าน พ.ศ. ๒๕๖๒ ต้องยื่นเอกสารแบบคำขอตามแบบที่ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งต้องระบุลักษณะ ความรู้ความสามารถ และภูมิปัญญาที่ใช้ในการดูแลสุขภาพประชาชน จึงเกิดกระบวนการรวบรวม/บันทึกความรู้และภูมิปัญญาดังกล่าว
๑๑. กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยกองคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทยฯ ได้ดำเนินการสำรวจเมื่อปี ๒๕๕๙ พบว่ามีชมรม/เครือข่ายหมอฟันบ้าน จำนวน ๖๒๙ แห่ง และเมื่อปี ๒๕๖๓ ได้มีการทบทวนการดำเนินงานของชมรม/เครือข่ายหมอฟันบ้าน ๗๕๔ แห่งพบว่ายังคงดำเนินกิจกรรมอยู่จำนวน ๔๕๑ แห่ง (จากการสำรวจ ณ วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๓) โดยมีกิจกรรมสำคัญ ดังนี้
- ๑) ให้บริการตรวจ วินิจฉัย ดูแลรักษาด้วยยาสมุนไพร รวมทั้งแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพร จำนวน ๔๕๑ แห่ง
 - ๒) ให้บริการนวด อบ และประคบสมุนไพร จำนวน ๑๐๒ แห่ง
 - ๓) ให้บริการส่งเสริมฟื้นฟูดูแลสุขภาพมารดาหลังคลอด จำนวน ๑๓ แห่ง
 - ๔) ให้บริการดูแลรักษาผู้ป่วยกระดูกหัก จำนวน ๖ แห่ง
 - ๕) ให้บริการดูดวง สะเดาะเคราะห์ และพิธีกรรมต่างๆ จำนวน ๗ แห่ง
- *หมายเหตุ : ชมรม/เครือข่ายหมอฟันบ้าน ๑ แห่ง มีการให้บริการมากกว่า ๑ บริการ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า มีการคิดค้นผลิตภัณฑ์ที่เป็นนวัตกรรมพื้นบ้าน ซึ่งเป็นกายอุปกรณ์ที่ใช้ในการบำบัด รักษาตามองค์ความรู้ที่มาจากวิถีชุมชน อีกทั้งยังมีการเชื่อมโยงกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อจดทะเบียนเป็น ผลิตภัณฑ์ OTOP เพื่อเสริมสร้างอาชีพ/สร้างรายได้ให้กับชุมชนของตนเอง แต่ทั้งนี้ กองคุ้มครองฯ ยังขาดการดำเนินการสำรวจข้อมูลชมรม/เครือข่ายหมอฟันบ้าน จึงทำให้ไม่มีข้อมูลของชมรม/เครือข่าย หมอฟันบ้านที่ได้รับสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล

๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อน
 สมุนไพรอย่างยั่งยืน

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บท แห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) เทียบกับค่าเป้าหมายรวมของแผนในห้วง ระยะเวลา ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๕)*		
๑. ประเทศไทยจะเป็น ประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบ สมุนไพรคุณภาพและ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ อันดับ...๑...ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบ สมุนไพรและผลิตภัณฑ์ สมุนไพรภายในประเทศ เพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕.๒,๑.๑.๔.๓...ล้านบาท*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการ
 ขับเคลื่อนสมุนไพรอย่างยั่งยืน มีรายละเอียด ดังนี้

- ประเทศไทยมีกฎหมายหลักด้านสมุนไพร โดยพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ.๒๕๖๒ มีผลบังคับใช้
 เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นต้นไป และภายใต้พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ.๒๕๖๒
 กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์
 ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ และมีคณะกรรมการผลิตภัณฑ์สมุนไพรทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่
 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อควบคุมและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สมุนไพร
 ด้วยระบบการอนุญาต การขึ้นทะเบียน การแจ้งรายละเอียด และการจัดแจ้ง ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
 และมีกฎหมายลำดับรองภายใต้ พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ.๒๕๖๒ จำนวน ๔๒ ฉบับ
- มีแผนงานด้านระบบทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน/ทุนวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.) ที่เกี่ยวข้องกับ
 สมุนไพร และมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการวิจัยสมุนไพร ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ งบประมาณ
 รวมทั้งสิ้น ๒,๔๕๔.๒๙ ล้านบาท
- อัตราการร่วมลงทุนของภาคเอกชนในการวิจัยเป็นร้อยละ ๘.๗๒ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จากกองทุน ววน.
 โดยเป็นข้อมูลการร่วมลงทุนแบบ in cash เท่านั้น โดยเป็นผลรวมของประเด็นวิจัยทุก sector ใน
 ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ และ ๒๕๖๔ ซึ่งรวบรวมข้อมูลจากระบบ NRIIS ในเดือนกันยายน ๒๕๖๔
- มีการกำหนด Product Champion ๑๒ ชนิด ได้แก่ กวาวเครือขาว กระจับปี่ ขมิ้นชัน บัวบก
 มะขามป้อม กระจับปี่ พริก ฟ้าทะลายโจร กระจับปี่แดง หล้าหวาน ว่านหางจระเข้ และไพล โดยได้
 ดำเนินการขับเคลื่อน Product Champion เช่น

- ส่งเสริมการวิจัยทางคลินิกและพัฒนาผลิตภัณฑ์
 - ส่งเสริมการใช้ดูแลและส่งเสริมสุขภาพ
 - แต่งตั้ง Task Force (ฟ้าทะลายโจร กระจายดำ และมะขามป้อม)
 - มูลค่าการส่งออกวัตถุดิบและสารสกัดสมุนไพร Product Champion กว่า ๖,๖๐๔.๙๔ ล้านบาท (คิดสะสมปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)
๕. ประเทศไทยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (Compound Annual Growth Rate: CAGR) ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาของการดำเนินการของแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ อยู่ที่ ร้อยละ ๓.๔ โดยมีร้อยละการเติบโตของยอดขายโดดเด่นเพียง ๒ หมวดผลิตภัณฑ์ คือ กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรใช้เพื่อรักษา/บรรเทาอาการภูมิแพ้ หัวใจ ไอ (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๙.๔) และกลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากสมุนไพร (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๘.๖) ที่มีร้อยละการเติบโตของยอดขายรองลงมาคือ กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เกี่ยวกับการย่อยและระบบทางเดินอาหาร (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๔.๓)
๖. มีการดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองสมุนไพร (Herbal City) มีรายละเอียด ดังนี้
- ๑) เกษตรวัตถุดิบสมุนไพร
 - มีฐานข้อมูลเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร ๒,๙๐๐ ราย และพื้นที่ปลูกสมุนไพร กว่า ๕,๑๐๐ ไร่
 - ส่งเสริมการปลูกสมุนไพร Organic กว่า ๒๕ พื้นที่
 - อบรมเกษตรกร GAP/Organic ๑,๑๔๒ ราย
 - วัตถุดิบสมุนไพรที่ได้ผ่านการรับรอง ๑๒๐ ตัวอย่าง (โลหะหนักและสารสำคัญ)
 - จับคู่เจรจาธุรกิจระหว่างเกษตรกร (ฟ้าทะลายโจร)และผู้ประกอบการ ๑๗๐ คู่ เกิดมูลค่าทางการตลาด ๔๘ ลบ.
 - ตลาดกลางวัตถุดิบสมุนไพร ๑ แห่ง ร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร ณ ตลาดไท
 - ๒) อุตสาหกรรมสมุนไพร
 - มีฐานข้อมูลสถานประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร ทั้งภาครัฐและเอกชน กว่า ๙๐๐ แห่ง
 - ส่งเสริม อบรม ให้คำปรึกษาผู้ประกอบการสมุนไพร กว่า ๑๕๐ ราย
 - พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรเด่นของจังหวัดกว่า ๔๐๐ ผลิตภัณฑ์
 - มูลค่าการใช้จ่ายสมุนไพรในสถานบริการของรัฐ กว่า ๑,๗๕๐ ลบ.
 - ส่งเสริมภาพลักษณ์จัดนิทรรศการและออกรูธ ร่วมกับกระทรวงมหาดไทยในงาน OTOP City เกิดมูลค่าทางการตลาด ๔๐ ลบ.
 - ๓) ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพฯ
 - ร่วมพัฒนาเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกว่า ๑๐ เส้นทาง
 - พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรเด่นรองรับการท่องเที่ยวกว่า ๔๐ ผลิตภัณฑ์
 - อบรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้านสมุนไพรและกัญชาสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ กว่า ๑๘๐ ราย
 - มีหลักเกณฑ์การประเมินแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ภูมิปัญญาไทยและสมุนไพร
 - จัดนิทรรศการเที่ยวเมืองไทยสุขภาพดีวิถีถิ่น ร่วมกับ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เกิดมูลค่าทางการตลาด ๒๓.๗ ลบ.

ทั้งนี้การดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองสมุนไพรสร้างมูลค่าการตลาดสมุนไพรสะสมในระดับพื้นที่มากกว่า ๘,๐๐๐ ล้านบาท

๒.๒ ผลสัมฤทธิ์ของแต่ละยุทธศาสตร์ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) ต่อเป้าหมายและค่าเป้าหมายของแต่ละยุทธศาสตร์

๒.๒.๑ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรที่มีศักยภาพตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ

(๑) เป้าหมายรวม

๑. พื้นที่ปลูกสมุนไพรที่มีคุณภาพมีจำนวนอย่างน้อย ร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่ปลูกสมุนไพรทั้งหมด
๒. กลุ่มผู้ปลูกและแปรรูปสมุนไพรที่มีคุณภาพตามข้อกำหนดมาตรฐานมีจำนวนอย่างน้อย ร้อยละ ๕๐ ของจำนวนกลุ่มทั้งหมด

(๒) ค่าเป้าหมายรวม

๑. พื้นที่ปลูกสมุนไพรที่มีคุณภาพมีจำนวนอย่างน้อย ร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่ปลูกสมุนไพรทั้งหมด
๒. กลุ่มผู้ปลูกและแปรรูปสมุนไพรที่มีคุณภาพตามข้อกำหนดมาตรฐานมีจำนวนอย่างน้อย ร้อยละ ๕๐ ของจำนวนกลุ่มทั้งหมด

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรที่มีศักยภาพตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ ต่อค่าเป้าหมายของยุทธศาสตร์		
๑. พื้นที่ปลูกสมุนไพรที่มีคุณภาพมีจำนวนอย่างน้อย ร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่ปลูกสมุนไพรทั้งหมด	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ร้อยละ ๖.๓๒	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. กลุ่มผู้ปลูกและแปรรูปสมุนไพรที่มีคุณภาพตามข้อกำหนดมาตรฐานมีจำนวนอย่างน้อย ร้อยละ ๕๐ ของจำนวนกลุ่มทั้งหมด	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๑๖๑.๖กลุ่ม*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

* ปัจจุบันยังไม่มีกรรวบรวมข้อมูลกลุ่มผู้ปลูกและแปรรูปสมุนไพรที่มีคุณภาพตามข้อกำหนดมาตรฐาน

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

- ๑) พื้นที่ปลูกสมุนไพรที่มีคุณภาพมีจำนวนอย่างน้อย ร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่ปลูกสมุนไพรทั้งหมด
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินการส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้เกษตรกร จำนวน ๓๖๘,๒๖๐ ราย พื้นที่ปลูกสมุนไพร ๑,๐๕๙,๘๑๘ ไร่ โดยส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้ได้มาตรฐานกว่า ๖๗,๐๑๐ ไร่ พืชสมุนไพร ๘๘ ชนิดพืช แบ่งเป็นพื้นที่แปลงปลูกสมุนไพรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีใน

การผลิตพืช (Good Agricultural Practice ; GAP) จำนวน ๕๑,๙๗๓ ไร่ และพื้นที่แปลงปลูกสมุนไพรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จำนวน ๑๕,๐๓๗ ไร่ คิดเป็นพื้นที่ปลูกสมุนไพรที่มีคุณภาพร้อยละ ๖.๓๒ ของพื้นที่ปลูกสมุนไพรทั้งหมด ซึ่งถือว่า ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย

๒) กลุ่มผู้ปลูกและแปรรูปสมุนไพรที่มีคุณภาพตามข้อกำหนดมาตรฐานมีจำนวนอย่างน้อย ร้อยละ ๕๐ ของจำนวนกลุ่มทั้งหมด

ปัจจุบันยังไม่มีการรวบรวมข้อมูลกลุ่มผู้ปลูกและแปรรูปสมุนไพรที่มีคุณภาพตามข้อกำหนดมาตรฐาน ดังนั้น จึงไม่สามารถสรุปผลการดำเนินงานตามเป้าหมายได้ อย่างไรก็ตาม การดำเนินการในปัจจุบันเป็นการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ปลูกและแปรรูปสมุนไพร หากแต่มีได้มีเป้าประสงค์เพื่อให้กลุ่มดังกล่าวสามารถปลูกและแปรรูปสมุนไพรตามข้อกำหนดมาตรฐาน การส่งเสริมการรวมกลุ่มในปัจจุบันเป็นการถ่ายทอดความรู้ การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ อาทิ ความรู้ เทคโนโลยีการเกษตร พืชพันธุ์ การตลาด การเงิน รวมถึงข้อกำหนดมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีหน่วยงานร่วมดำเนินการ ๔ หน่วยงาน ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และกรมส่งเสริมสหกรณ์ ปัจจุบันมีกลุ่มต่าง ๆ ที่ได้รับการสนับสนุนรวม ๑๖๐ กลุ่ม แบ่งตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ ดังนี้

- กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ จำนวน ๗๗ กลุ่ม
- กรมวิชาการเกษตร ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ จำนวน ๒๑ กลุ่ม
- สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ จำนวน ๔๙ กลุ่ม
- กรมส่งเสริมสหกรณ์ ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ จำนวน ๑๓ กลุ่ม

๒.๒.๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาอุตสาหกรรมและการตลาดสมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล

(๑) เป้าหมายรวม

๑. มูลค่าการตลาดของสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้งในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ ๑๕ ต่อปี

(๒) ค่าเป้าหมายรวม

๑. มูลค่าการตลาดของสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้งในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ ๑๕ ต่อปี

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาอุตสาหกรรมและการตลาดสมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล ต่อค่าเป้าหมายของยุทธศาสตร์		
๑. มูลค่าการตลาดของสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้งในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ ๑๕ ต่อปี	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์เฉลี่ยร้อยละ ๓.๔ ต่อปี*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

* ข้อมูลจาก Euromonitor International, Herbal/ Traditional Products in Thailand: Analysis, Country Report, October ๒๐๒๒

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

๑) มูลค่าการตลาดของสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้งในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ ๑๕ ต่อปี

สำหรับมูลค่าการตลาดของสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็นการพิจารณาจากมูลค่าของผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศ ในปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (ฐานข้อมูลจาก Euromonitor International) เท่ากับ ๔๔,๑๗๖.๓ ล้านบาท ๔๙,๐๗๑.๙ ล้านบาท ๕๓,๓๙๖.๒ ล้านบาท ๕๕,๙๙๗.๙ ล้านบาท ๔๘,๑๐๘.๕ ล้านบาท และ ๕๒,๑๐๔.๓ ล้านบาท (ม.ค. - ก.ย. ๒๕๖๕) ตามลำดับ โดยมีอัตราการเติบโต เท่ากับ ร้อยละ ๑๐.๙ ร้อยละ ๑๑.๑ ร้อยละ ๘.๘ ร้อยละ -๑๓.๙ ร้อยละ ๔.๖ และร้อยละ ๘.๓ ตามลำดับ คิดเป็นอัตราการเติบโตเฉลี่ย เท่ากับ ร้อยละ ๓.๔ ซึ่งถือว่า ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม ในระยะที่ผ่านมา มีการดำเนินแผนงาน/โครงการซึ่งเป็นไปตามมาตรการที่กำหนดไว้ หากแต่ผลผลิตที่เกิดขึ้นยังคงไม่บรรลุเป้า เนื่องจากปัจจัยสำคัญ คือ วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัส Covid-๑๙ ส่งผลกระทบต่อกำลังการผลิตที่ต้องหยุดชะงักลง แม้มีอุปสงค์ที่เพิ่มจากกระแสความต้องการสมุนไพรในการดูแลสุขภาพ

๒.๒.๓ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ

(๑) เป้าหมายรวม

๑. มูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ ๑๐ ต่อปี
๒. รายการยาสมุนไพรได้รับการบรรจุเข้าบัญชียาหลักแห่งชาติเพิ่มขึ้น ๕๐ รายการ ภายในปี

พ.ศ. ๒๕๖๕

(๒) ค่าเป้าหมายรวม

๑. มูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ ๑๐ ต่อปี
๒. รายการยาสมุนไพรได้รับการบรรจุเข้าบัญชียาหลักแห่งชาติเพิ่มขึ้น ๕๐ รายการ ภายในปี

พ.ศ. ๒๕๖๕

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ ต่อค่าเป้าหมายของยุทธศาสตร์		
๑. มูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ ๑๐ ต่อปี	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์เฉลี่ยร้อยละ ๗ ต่อปี	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☒ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. รายการยาสมุนไพรได้รับการบรรจุเข้าบัญชียาหลักแห่งชาติเพิ่มขึ้น ๕๐ รายการ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๑๕ รายการ	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

๑) มูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ ๑๐ ต่อปี

มูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุข ตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๕ เท่ากับ ๙๓๖,๔๓๙,๘๒๐.๒๗ บาท (ปีฐาน (Base Year)) ๑,๒๐๕,๙๑๘,๒๓๗.๔๒ บาท ๑,๑๖๐,๖๖๒,๖๐๑.๕๒ บาท ๑,๓๕๓,๓๙๖,๑๒๑.๗๘ บาท ๑,๒๕๒,๒๓๔,๘๕๐.๖๒ บาท ๑,๑๑๙,๐๕๐,๘๒๒.๖๘ บาท และ ๑,๓๒๘,๘๑๓,๔๓๗.๗๐ บาท ตามลำดับ ซึ่งคิดเป็นอัตราการเติบโต เท่ากับ ร้อยละ ๒๘.๗๘ ร้อยละ -๓.๗๕ ร้อยละ ๑๖.๖๑ ร้อยละ -๗.๔๗ ร้อยละ -๑๐.๖๔ และร้อยละ ๑๘.๗๔ ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า แนวโน้มก่อนเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัส Covid-๑๙ มีการปรับตัวสูงขึ้นแบบก้าวกระโดด ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเป็นผลจากการขอความร่วมมือหน่วยบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทุกระดับมีการสั่งใช้ยาสมุนไพร โดยให้ใช้เป็นยาลำดับแรก (First line drug) จำนวน ๒ รายการ ได้แก่ ยาขมิ้นชัน และยาฟ้าทะลายโจร ต่อมาเมื่อเกิดวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัส Covid-๑๙ ทำให้เกิดการชะลอตัวของ การเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลส่งผลต่อมูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขลดลงตามการใช้บริการที่ลดลง ทั้งนี้ มูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขเฉลี่ย เท่ากับ ร้อยละ ๗ ต่อปี ซึ่งถือว่า ผลการดำเนินงานบรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย

๒) รายการยาสมุนไพรได้รับการบรรจุเข้าบัญชียาหลักแห่งชาติเพิ่มขึ้น ๕๐ รายการ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

การดำเนินงานในระยะที่ผ่านมา พบว่า มีรายการยาสมุนไพรได้รับการบรรจุเข้าในบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพรเพิ่ม ๑๔ รายการ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้แก่ ยาแก้ลมแก้เส้น (คัมภีร์เวชศาสตร์วิวัฒนาการ) ยาน้ำมันกัญชาที่ผลิตจากช่อดอก ซึ่งยามี THC ๒.๐ mg/ml ยาน้ำมันกัญชาที่ผลิตจากราก ลำต้น ใบ กิ่ง ก้าน ดอก และเมล็ด ยาน้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี CBD ๑๐๐ mg/ml และมี THC ในอัตราส่วนที่ CBD:THC มากกว่าหรือเท่ากับ ๒๐:๑ ยาน้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี THC:CBD ในอัตราส่วนเท่ากับ ๑:๑ ยาน้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี THC ไม่เกิน ๐.๕ mg/drop ยาสุขไสยาสน์ (คัมภีร์ธาตุพระนารายณ์) ยาทำลายพระสุเมรุ (คัมภีร์แพทย์ไทยแผนโบราณขุนโสภิตบรรณลักษณะ เล่ม ๒) ยาบรรเทาโรคผิวหนัง (เภสัชตำรับโรงพยาบาล) ยาสารสกัดผงฟ้าทะลายโจร ที่มี andrographolide ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔ โดยน้ำหนัก (w/w) ยาสารสกัดจากฟ้าทะลายโจร (สำหรับผู้ป่วยโควิด-๑๙) ยาจากผงฟ้าทะลายโจร (สำหรับผู้ป่วยโควิด-๑๙) ยาสเปรย์กระตุกไก่อดำ และยาสารสกัดขมิ้นชัน ซึ่งถือว่า ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย

๒.๒.๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรอย่างยั่งยืน

(๑) เป้าหมายรวม

๑. คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติและคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐

๒. ยอดขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร Product Champion เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๒,๐๐๐ ล้านบาท

(๒) ค่าเป้าหมายรวม

๑. คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติและคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐

๒. ยอดขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร Product Champion เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๒,๐๐๐ ล้านบาท

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อน สมุนไพรร้อยยั้งยืน ต่อค่าเป้าหมายของยุทธศาสตร์		
๑. คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรรักษาชาติและคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ดำเนินการแล้ว	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. ยอดขายผลิตภัณฑ์สมุนไพรรักษาชาติ Champion เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๒,๐๐๐ ล้านบาท*	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๖,๖๐๐.๔๕๔ ล้านบาท	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

* ข้อมูลจากกรมศุลกากร: มูลค่าการส่งออกวัตถุดิบและสารสกัดสมุนไพรรักษาชาติที่เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ (คิดสะสมปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

๑) คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรรักษาชาติและคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐

คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรรักษาชาติ มีการจัดประชุมครั้งแรก เมื่อ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐ โดยมี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุม และคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรรักษาชาติได้มีคำสั่งที่ ๐๐๑/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรรักษาชาติ ประกอบด้วย ๖ คณะ ได้แก่ คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรรักษาชาติ คณะอนุกรรมการวัตถุดิบและเศรษฐกิจฐานราก คณะอนุกรรมการสร้างมูลค่าเพิ่มและการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ คณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรรักษาชาติและการแพทย์แผนไทย คณะอนุกรรมการการใช้จ่ายสมุนไพรรักษาชาติ และคณะกรรมการขับเคลื่อนเมืองสมุนไพรรักษาชาติ ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้ พ.ร.บ.ผลิตภัณฑ์สมุนไพรรักษาชาติ พ.ศ.๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๒ ได้มีการจัดประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรรักษาชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒ โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (นายอนุทิน ชาญวีรกูล) ปฏิบัติหน้าที่ประธานคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรรักษาชาติ ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๖๗/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ และมีการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรรักษาชาติอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง อีกทั้งคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรรักษาชาติ ได้มีคำสั่งที่ ๑/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรรักษาชาติ จำนวน ๕ คณะ ได้แก่ ๑) คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรรักษาชาติ ๒) คณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรรักษาชาติ ๓) คณะอนุกรรมการวัตถุดิบสมุนไพรรักษาชาติ ๔) คณะอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพรรักษาชาติ และ ๕) คณะอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพรรักษาชาติ เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรรักษาชาติมอบหมาย ซึ่งถือว่า ผลการดำเนินงานบรรลุตามค่าเป้าหมาย

๒) ยอดขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร Product Champion เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๒,๐๐๐ ล้านบาท
ข้อมูลมูลค่าการส่งออกวัตถุดิบและสารสกัดสมุนไพร Product Champion เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ โดยเพิ่มมูลค่าการส่งออกกว่า ๖,๖๐๔.๙๔ ล้านบาท (คิดสะสมปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ซึ่งถือว่า ผลการดำเนินงานบรรลุตามค่าเป้าหมาย

๒.๓ ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการจำแนกตามมาตรการต่อเป้าหมายรวมและค่าเป้าหมายรวมของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) และต่อเป้าหมายและค่าเป้าหมายของแนวทางการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง

๒.๓.๑ มาตรการที่ ๑ การจัดการห่วงโซ่อุปทาน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรที่มีศักยภาพ ตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)		
๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์อันดับ...๑...ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕๒,๑๐๔.๓ ล้านบาท*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรที่มีศักยภาพตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ		
๑. พื้นที่ปลูกสมุนไพรที่มีคุณภาพมีจำนวนอย่างน้อย ร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่ปลูกสมุนไพรทั้งหมด	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ร้อยละ...๖.๓๒	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. กลุ่มผู้ปลูกและแปรรูปสมุนไพรที่มีคุณภาพตามข้อกำหนดมาตรฐานมีจำนวนอย่างน้อย ร้อยละ ๕๐ ของจำนวนกลุ่มทั้งหมด	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๑๖๐ กลุ่ม*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานภายใต้มาตรการที่ ๑ การจัดการห่วงโซ่อุปทาน ของยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมผลิตผลของ สมุนไพรที่มีศักยภาพ ตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ มีรายละเอียด ดังนี้

๑. ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรได้มาตรฐาน ๖๗,๐๑๐ ไร่ พืชสมุนไพร ๘๘ ชนิดพืช
 - แปลงได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP จำนวน ๕๑,๙๗๓ ไร่
 - ได้รับรองแปลงอินทรีย์จำนวน ๑๕,๐๓๗ ไร่
๒. มีแผนส่งเสริมพัฒนา กลุ่มเกษตรกรวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ ที่ได้รับการส่งเสริมการแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว ณ สถานที่ปลูกและการผลิตผลิตภัณฑ์และสารสกัดอย่างง่ายในระดับชุมชน ดำเนินการ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ จำนวน ๑๖๐ แห่ง ดังนี้

หน่วยงาน	จำนวนกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์
กรมส่งเสริมการเกษตร	๗๗
กรมวิชาการเกษตร	๒๑
สปก.	๔๙
กรมส่งเสริมสหกรณ์	๑๓
รวม	๑๖๐

๓. จัดทำมาตรฐานสินค้า GAP และมาตรฐานพืชสมุนไพรตามกลุ่มของส่วนที่ใช้ของพืช จำนวน ๕ ฉบับ ได้แก่
 - ฉบับที่ ๑ หัว เหง้า และราก
 - ฉบับที่ ๒ ใบ ส่วนเหนือดิน และทั้งต้น
 - ฉบับที่ ๓ ดอก
 - ฉบับที่ ๔ ผล และเมล็ด
 - ฉบับที่ ๕ เปลือก และเนื้อไม้

และในปี ๒๕๖๕ จัดทำแนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร (guidance) ของ GAP พืชสมุนไพร มีภาคผนวก จำนวน ๔ ชนิด ได้แก่ กระชายดำ ขมิ้นชัน ไพล และฟ้าทะลายโจร

๔. กรมพัฒนาที่ดินดำเนินการจัดทำแผนที่ความเหมาะสมของที่ดิน สำหรับปลูกพืชสมุนไพร (Land Suitability) จำนวน ๓๖ ชนิด ได้แก่ ขมิ้นชัน ไพล บัวบก กระชายดำ ฟ้าทะลายโจร กระชาย กระวาน ข่า ขิง คำฝอย ตะไคร้ บุก กระเจี๊ยบแดง เก๊กฮวย ดีปลี บอระเพ็ด พญาอ เพชรสังฆาต มะระขี้นก มะลิ เจียวกู่หลาน พริกขี้หนู ชุมเห็ดเทศ ย่านาง กัญชง มะกรูด กัญชา กระเทียมกวาวเครือขาว มะขามป้อม หล้าหวาน และว่านหางจระเข้
๕. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำลังดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพร โดยจะพัฒนาฐานข้อมูลสมุนไพรให้เป็นฐานข้อมูลที่เป็นเอกภาพ โดยศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

หน่วยงาน	ข้อมูล
กรมส่งเสริมการเกษตร	ข้อมูลพื้นที่ปลูกสมุนไพรพื้กัดแปลง แปลงใหญ่สมุนไพร ฐานข้อมูลทะเบียน ผู้ปลูกสมุนไพรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และฐานข้อมูลสถานการณ์ปลูกพืชรายเดือน
กรมพัฒนาที่ดิน	Land Suitability
กรมวิชาการเกษตร	ข้อมูลพืชสมุนไพรที่ได้รับการรับรอง GAP, Organic
ส.ป.ก.	ข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพรในพื้นที่ ส.ป.ก.

๖. สถาบันการศึกษามีความพร้อมห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ISO ๑๗๐๒๕ ให้บริการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบ จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ปัจจุบันใช้สำหรับงานวิจัยของมหาวิทยาลัย)

๗. มีระบบตลาดกลาง ดังนี้

- ตลาดกลาง มีการทำ MOU ระหว่างกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตลาดไท กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และบริษัทไทยแอ็กโกร เอ็กซ์เชนจ์ จำกัด (ตลาดไท) ภายใต้ชื่อโครงการตลาดไท select พืชสมุนไพรสดและเครื่องเทศสดปลอดภัย โดยจัดทำคลิปเปิดตลาดกลางวัตถุดิบสมุนไพร ให้ความรู้ทางวิชาการเผยแพร่ผ่านทางโทรทัศน์และสื่อสังคมออนไลน์ ภายใต้ชื่ออาหารเป็นยา และตลาดไทได้ดำเนินการลงพื้นที่พบเกษตรกรผู้สนใจเข้าร่วมจำหน่ายผลิตผลสมุนไพรและเครื่องเทศ และพาเกษตรกรเยี่ยมชมพื้นที่จำหน่าย ณ ตลาดไท เพื่อเตรียมความพร้อมของเกษตรกร และการดำเนินงานร่วมกันต่อไป
- ตลาดอิเล็กทรอนิกส์ ๑ แห่ง : ตลาด electronic ปี ๒๕๖๕ มกอช. พัฒนา Application DGT farm เพื่อใช้งานสำหรับ Smart Phone

๒.๓.๒ มาตรการที่ ๒ การวิจัยและการจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานวัตถุดิบสมุนไพร ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรที่มีศักยภาพ ตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)		
๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ อันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕๒.๑.๑.๔.๓. ล้าน บาท*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรที่มีศักยภาพตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ		
๑. พื้นที่ปลูกสมุนไพรที่มีคุณภาพมีจำนวนอย่างน้อยร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่ปลูกสมุนไพรทั้งหมด	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ร้อยละ ๖.๓๒	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. กลุ่มผู้ปลูกและแปรรูปสมุนไพรที่มีคุณภาพตามข้อกำหนดมาตรฐานมีจำนวนอย่างน้อย ร้อยละ ๕๐ ของจำนวนกลุ่มทั้งหมด	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๑๖๐ กลุ่ม*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานภายใต้มาตรการที่ ๒ การวิจัยและการจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานวัตถุดิบสมุนไพร ของยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรที่มีศักยภาพ ตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ มีรายละเอียด ดังนี้

๑. กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้จัดทำข้อกำหนดมาตรฐานยา ๑๐๙ รายการ จัดเป็น ๔ volume ดังนี้
 - ๑) จัดทำตำรามาตรฐานสมุนไพรไทย ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๖๔ (Thai Herbal Pharmacopoeia ๒๐๒๑ หรือ THP ๒๐๒๑) ประกอบด้วยมโนกราฟที่มีใน THP ๒๐๒๐ จำนวน ๙๙ มโนกราฟและเพิ่มเติมมโนกราฟใหม่ จำนวน ๑๐ มโนกราฟ รวม ๑๐๙ รายการ
 - ๒) ปี ๒๕๖๕ จัดทำ THP ๒๐๒๒ จำนวน ๑๒ มโนกราฟ
๒. มีการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชสมุนไพรและเทคโนโลยีเพื่อผลิตวัตถุดิบ ๓๐ เรื่อง ในปี ๒๕๖๕ ดังนี้
 - ๑) สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) ๗ เรื่อง
 - ๒) กรมปศุสัตว์ ๒ เรื่อง
 - ๓) กรมวิชาการเกษตร ๓ เรื่อง
 - ๓) สำนักพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ๔ เรื่อง
 - ๔) สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ๑๔ เรื่อง

๒.๓.๓ มาตรการที่ ๓ การอนุรักษ์และการใช้พืชสมุนไพรจากป่าอย่างยั่งยืน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรที่มีศักยภาพ ตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)		
๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์อันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕๒,๑๐๔.๓ ล้านบาท*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรที่มีศักยภาพตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ		
๑. พื้นที่ปลูกสมุนไพรที่มีคุณภาพมีจำนวนอย่างน้อย ร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่ปลูกสมุนไพรทั้งหมด	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ร้อยละ ๖.๓๒	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. กลุ่มผู้ปลูกและแปรรูปสมุนไพรที่มีคุณภาพตามข้อกำหนดมาตรฐานมีจำนวนอย่างน้อย ร้อยละ ๕๐ ของจำนวนกลุ่มทั้งหมด	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๑๖๐.กลุ่ม*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานภายใต้มาตรการที่ ๓ การอนุรักษ์และการใช้พืชสมุนไพรจากป่าอย่างยั่งยืน ของยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรที่มีศักยภาพ ตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ มีรายละเอียด ดังนี้

๑. มีการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับพืชสมุนไพร ดังนี้

- กรมป่าไม้ สํารวจและจัดทำฐานข้อมูล จำนวน ๒๙๘ กลุ่มแปลง ในพื้นที่ป่า ๔๙ จังหวัด มีข้อมูลสมุนไพร ในพื้นที่ ๔๓ จังหวัด ปี ๒๕๖๕ ดำเนินการสำรวจสมุนไพรในป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๒๐ กลุ่มแปลง และดำเนินการสำรวจแล้ว จำนวน ๘ กลุ่มแปลง อยู่ระหว่างดำเนินการ ๑๒ กลุ่มแปลง

- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ดำเนินการสำรวจพื้นที่ชายฝั่งป่าชายเลน ๒๐ จังหวัด มีการรวบรวมข้อมูลชนิดพันธุ์พืชสมุนไพรที่ใช้ประโยชน์จากสมุนไพร จำนวน ๔๐ ชนิด และมีการตีพิมพ์เผยแพร่ข้อมูล โดยในปี ๒๕๖๔ ดำเนินการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลการขึ้นอยู่ของพืชสมุนไพรป่าชายเลน ๖ แห่ง ๖ จังหวัดๆ ละ ๔

หมู่บ้าน มีระบบฐานข้อมูลเพื่อการสืบค้นสมุนไพรจากป่าชายเลน ปี ๒๕๖๕ มีการสำรวจจัดทำฐานข้อมูลการขึ้นอยู่ของพืชสมุนไพรป่าชายเลน ๓ แห่ง/๓ จังหวัด

- กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์ ดำเนินการ ๒ ส่วน คือ

๑) ส่วนกลางจัดทำข้อมูลสมุนไพรและปรับปรุงฐานข้อมูลพืชสมุนไพร ประกอบด้วยข้อมูลพืชสมุนไพรจำนวน ๗๕๖ ชนิด ๓๔๓ ตำรับยา โดยตรวจสอบความถูกต้องข้อมูลพืชป่าสมุนไพรจำนวน ๒๐๐ ชนิด และสำรวจข้อมูลพืชสมุนไพรอุทยานแห่งชาติ ภูลังกา จ.นครพนม จำนวน ๑๐๐ ชนิด

๒) ร่วมกับส่วนกลางสำรวจข้อมูลพืชสมุนไพร ในอุทยานแห่งชาติภูลังกา จ.นครพนม และเตรียมพื้นที่ทำแปลงอนุรักษ์พืชป่าสมุนไพร อนุบาลกล้าไม้สมุนไพร จำนวน ๖๒ ชนิด ดำเนินการในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ดงฟ้าห่วน จ. อุบลราชธานี

๒.๓.๔ มาตรการที่ ๑ การพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรไทย ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาอุตสาหกรรมและการตลาดสมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)		
๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ อันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕๒,๑๐๔.๓ ล้านบาท*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาอุตสาหกรรมและการตลาดสมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล		
๑. มูลค่าการตลาดของสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้งในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ ๑๕ ต่อปี	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ เฉลี่ยร้อยละ ๓.๔ ต่อปี*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

* ข้อมูลจาก Euromonitor International, Herbal/ Traditional Products in Thailand: Analysis, Country Report, October ๒๐๒๒

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานภายใต้มาตรการที่ ๑ การพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรไทย ของยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาอุตสาหกรรมและการตลาดสมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล มีรายละเอียด ดังนี้

๑. มีการให้คำปรึกษาแนะนำเชิงลึก โดยเน้นการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ เพื่อเพิ่มผลิตภาพ พัฒนาผลิตภัณฑ์ และสร้างมูลค่าเพิ่ม และการรวมกลุ่มของธุรกิจ และสถาบันที่เกี่ยวข้อง ที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกันโดยร่วมมือเกื้อหนุนเชื่อมโยงซึ่งกันและกันอย่างครบวงจร ทั้งนี้ได้ดำเนินการเพิ่มผลิตภาพของสถานประกอบการรวมทั้งสิ้น ๔๒๗ กิจการ
๒. ยกระดับสถานประกอบการให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของระบบมาตรฐานที่จะขอรับรอง (GMP Codex ISO ๙๐๐๑ : ๒๐๑๕) เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสมุนไพรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น ผ้าเปียกผสมสมุนไพร สำหรับเช็ดตัวลดไข้ (DragKooler) แชมพูสมุนไพรเหียงอกปลาหมอ เจลแต้มสิวขมื่นชัน ไวน์กระชาย กาแฟสมุนไพร พัฒนาผลิตภัณฑ์และออกแบบบรรจุภัณฑ์ ทั้งนี้ได้ดำเนินการยกระดับคุณภาพและเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์รวมทั้งสิ้น ๗๓๔ ผลิตภัณฑ์
๓. ยกระดับความรู้ด้านการควบคุมมาตรฐานวัตถุดิบสำหรับนำไปใช้ผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร เช่นการปลูกพืชสมุนไพรแบบอินทรีย์ พัฒนาองค์ความรู้การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ เช่น การยกระดับผลิตภัณฑ์ด้วยการฉายรังสี เพิ่มศักยภาพในการขยายโอกาสทางการตลาดผ่านช่องทาง.DIPROM Market Place ทั้งนี้ได้ดำเนินการยกระดับความรู้บุคลากรรวมทั้งสิ้น ๖,๓๕๙ คน
๔. พัฒนาเทคโนโลยีเครื่องผลิตสารสกัดสมุนไพร พัฒนาตลอดห่วงโซ่อุปทานเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สารสกัด ทั้งนี้สถานประกอบการในอุตสาหกรรมสารสกัดสมุนไพรมีมูลค่ายอดขายกว่า ๖๗ ล้านบาท
๕. มีมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สารสกัดสมุนไพร จำนวน ๑๒ เรื่อง ดังนี้

ลำดับที่	เลขที่ มอก.	ชื่อมาตรฐาน
๑	๒๙๒๖-๒๕๖๑	สารสกัดขมื่นชันผง ที่มีสารเคอร์คูมินอยด์รวมไม่น้อยกว่า ๘๐% โดยมวล
๒	๒๙๒๗-๒๕๖๑	สารสกัดโอสีโอเรซินของขมื่นชันที่มีสารเคอร์คูมินอยด์รวมไม่น้อยกว่า ๒๐% โดยมวล
๓	๒๙๒๘-๒๕๖๒	สารสกัดฟ้าทะลายโจรผง
๔	๓๐๑๓-๒๕๖๒	สารสกัดกระชายดำผง
๕	๓๐๙๒-๒๕๖๓	สารสกัดกระเจี๊ยบแดงผง
๖	๓๐๙๓-๒๕๖๓	สารสกัดบัวบกผง
๗	๓๑๐๐-๒๕๖๓	สารสกัดอัญชันผง
๘	๓๐๙๙-๒๕๖๔	สารสกัดน้ำมันกฤษณา
๙	๓๑๗๑-๒๕๖๔	น้ำมันเมล็ดักขี้ผึ้ง
๑๐	๓๑๗๒-๒๕๖๔	สารสกัดจากกัญชงที่มีปริมาณแคนนาบิไดออลรวม ไม่น้อยกว่า ๓๐% โดยมวล
๑๑	๓๑๗๓-๒๕๖๔	สารสกัดจากกัญชงที่มีปริมาณแคนนาบิไดออลรวม ไม่น้อยกว่า ๘๐% โดยมวล
๑๒	๓๓๖๓-๒๕๖๕	สารสกัดมะหาด

๖. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม น้ำมันหอมระเหย จำนวน ๒๓ เรื่อง ดังนี้

ลำดับที่	เลขที่ มอก.	ชื่อมาตรฐาน
๑	๒๐๗๘-๒๕๖๒	น้ำมันหอมระเหยผิวมะกรูด
๒	๒๐๗๙-๒๕๖๒	น้ำมันหอมระเหยใบมะกรูด
๓	๑๖๗๙-๒๕๖๒	น้ำมันหอมระเหยไพล
๔	๑๖๘๐-๒๕๖๒	น้ำมันหอมระเหยดอกกานพลู
๕	๑๖๘๑-๒๕๖๒	น้ำมันหอมระเหยตะไคร้
๖	๓๐๒๐-๒๕๖๓	น้ำมันหอมระเหยตะไคร้หอมศรีลังกา
๗	๓๐๓๑-๒๕๖๓	น้ำมันหอมระเหยตะไคร้หอมชวา
๘	๒๘๒๘-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยโรสแมรี่
๙	๒๘๒๙-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยเพทิตเกรนชนิดปารากวัย
๑๐	๒๘๓๐-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยเนโรลี
๑๑	๒๘๓๒-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยลูกผักชีฝรั่ง
๑๒	๒๘๓๓-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยแมนดารินชนิดอิตาเลียน
๑๓	๒๘๓๔-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยแฝกหอม
๑๔	๒๘๓๕-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยสไปล์ลาเวนเดอร์ชนิดสเปนิช
๑๕	๒๘๓๖-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยจิวเนียม
๑๖	๒๘๓๗-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยเทียนตากบ
๑๗	๒๘๓๙-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยฮิสซอป
๑๘	๒๘๔๐-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยทาร์รากอน
๑๙	๒๘๔๑-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยออริกาน
๒๐	๒๘๔๔-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยมอลลิซินิดอาร์เจนตินเนียน
๒๑	๒๘๔๕-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยขิง
๒๒	๒๘๔๖-๒๕๖๐	น้ำมันหอมระเหยกุหลาบชนิดไชนีสกุชุย
๒๓	๒๐๘๐-๒๕๖๓	น้ำมันหอมระเหยโหระพาไทย

๗. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ดำเนินการพัฒนาการรวมกลุ่มและเชื่อมโยงอุตสาหกรรม (Cluster)

๘. มีหน่วยบริการแบบครบวงจร DIPROM CENTER : DC เป็นการบูรณาการผ่านศูนย์ปฏิรูปอุตสาหกรรม หรือ Industry Transformation Center (ITC) ที่ให้บริการเครื่องจักรโรงงานต้นแบบเพื่อทดสอบการผลิต (Pilot Plant) พร้อมให้คำปรึกษาบริการประกอบธุรกิจ การวิจัยเชิงพาณิชย์ และด้านการเงิน ตลอดจนบ่มเพาะธุรกิจผู้ประกอบการ ให้สามารถปรับเปลี่ยนไปสู่การดำเนินธุรกิจและการพัฒนาสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และศูนย์ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือ Thailand.Industrial.Design.Center (Thai-IDC) บริการด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อยกระดับ SMEs สู่อุตสาหกรรมอนาคต

๒.๓.๕ มาตรการที่ ๒ การวิจัยและพัฒนาสมุนไพรไทย ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาอุตสาหกรรมและการตลาดสมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)		
๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ อันดับ..๑..ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕๒,๑๐๔.๓...ล้านบาท*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาอุตสาหกรรมและการตลาดสมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล		
๑. มูลค่าการตลาดของสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้งในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ ๑๕ ต่อปี	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ เฉลี่ยร้อยละ...๓.๔...ต่อปี*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

* ข้อมูลจาก Euromonitor International, Herbal/ Traditional Products in Thailand: Analysis, Country Report, October ๒๐๒๒

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานภายใต้มาตรการที่ ๒ การวิจัยและพัฒนาสมุนไพรไทย ของยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาอุตสาหกรรมและการตลาดสมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล มีรายละเอียด ดังนี้

๑. มีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านทรัพย์สินทางปัญญากว่า ๗,๙๐๐ ราย และปรับการให้บริการจดทะเบียนให้มีความทันสมัยและสะดวกมากขึ้น
๒. มีการปรับปรุงการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยมีการจัดทำรายการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ ๓๓ รายการ เพื่ออำนวยความสะดวกในการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้แก่ผู้ประกอบการ
๓. มีห้องปฏิบัติการได้รับการรับรองตามหลักเกณฑ์ OECD GLP จำนวน ๒ แห่ง ได้แก่ ศูนย์สัตว์ทดลองกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และศูนย์เชี่ยวชาญนวัตกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพร สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)

๔. มีการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศด้านนวัตกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย โดยเป็นความร่วมมือระหว่าง กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์ (องค์การมหาชน) และสถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างบุคลากร ตลอดจนการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพจากสมุนไพรไทย การนำงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ในระดับอุตสาหกรรม เพื่อยกระดับการการตลาดด้วยผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีนวัตกรรมด้านคุณภาพ

๒.๓.๖ มาตรการที่ ๓ การพัฒนาการตลาดสมุนไพรไทย ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาอุตสาหกรรมและการตลาดสมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)		
๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ อันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕๒,๑๐๔.๓ ล้านบาท*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาอุตสาหกรรมและการตลาดสมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล		
๑. มูลค่าการตลาดของสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้งในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ ๑๕ ต่อปี	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ เฉลี่ยร้อยละ ๓.๔ ต่อปี*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

* ข้อมูลจาก Euromonitor International, Herbal/ Traditional Products in Thailand: Analysis, Country Report, October ๒๐๒๒

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานภายใต้มาตรการที่ ๓ การพัฒนาการตลาดสมุนไพรไทย ของยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาอุตสาหกรรมและการตลาดสมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล มีรายละเอียด ดังนี้

๑. สำรวจเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสมุนไพรกัญชา ดำเนินการพัฒนาเมนูอาหารสร้างสรรค์เพื่อสุขภาพ เฉพาะกลุ่มกว่า ๗๐ ชุมชน และส่งเสริมและพัฒนาต้นแบบโฮมสเตย์ ๑๗ แห่ง และฟาร์มสเตย์เชิงสุขภาพ ๑๐ แห่ง
๒. ขยายมูลค่าการตลาดสมุนไพรทั้งในและต่างประเทศ โดยตลาดสมุนไพรในประเทศ มีผู้ประกอบการ ๗๐๔ ราย มูลค่าการซื้อขายกว่า ๑๔๐ ล้านบาท และตลาดสมุนไพรต่างประเทศ มีผู้ประกอบการ ๕๘๗ ราย เกิดการจับคู่ธุรกิจ ๑,๔๔๑ คู่ สร้างมูลค่าการค้าผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมสมุนไพรกว่า ๑,๑๐๐ ล้านบาท
๓. เพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการ โดยในประเทศมีการจัดกิจกรรม SMART Local Herb และเชื่อมโยงธุรกิจ และต่างประเทศมีการจัดนิทรรศการเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์สมุนไพร
๔. มีการจัดงานส่งเสริมสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยจัดงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติและการประชุมวิชาการประจำปีการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือกแห่งชาติประจำปีอย่างต่อเนื่องทุกปี
๕. มีตราสัญลักษณ์รับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศ ๒ ตราสัญลักษณ์ ได้แก่
 - ผลิตภัณฑ์สมุนไพรดีเด่นระดับชาติ (Prime Minister Herbal Awards : PMHA) โดยมีผลิตภัณฑ์ได้รับรางวัลกว่า ๔๗ ผลิตภัณฑ์
 - ผลิตภัณฑ์สมุนไพรคุณภาพ (Premium Herbal Products : PHP) โดยมีผลิตภัณฑ์ได้รับรางวัลกว่า ๑,๐๓๐ ผลิตภัณฑ์

๒.๓.๗ มาตรการที่ ๑ การพัฒนาโครงสร้าง ส่งเสริมการจัดบริการและการใช้สมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุข ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพต่อค่าเป้าหมายของยุทธศาสตร์

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)		
๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ อันดับ.๑.ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕๒.๑.๑.๔.๓...ล้าน บาท*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ		
๑. มูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ ๑๐ ต่อปี	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์เฉลี่ยร้อยละ ๗ ต่อปี	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☒ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. รายการยาสมุนไพรได้รับการบรรจุเข้าบัญชียาหลักแห่งชาติเพิ่มขึ้น ๕๐ รายการ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๑๔ รายการ	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานภายใต้มาตรการที่ ๑ การพัฒนาโครงสร้าง ส่งเสริมการจัดบริการและการใช้สมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุข ของยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ มีรายละเอียดดังนี้

๑. บุคคลากรสาธารณสุขมีการสั่งใช้ยาสมุนไพรเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ ๒๐ ต่อปี ในปี ๒๕๖๐ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นปีฐาน (Base Year) แต่จำนวน OPD visit ลดลงในช่วงปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ เนื่องจากสถานการณ์ COVID-๑๙ ทั้งนี้มีจำนวนการสั่งใช้ยาสมุนไพร ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ดังแสดงในแผนภาพที่ ๓
๒. มูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุข ตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๕ เท่ากับ ๙๓๖,๔๓๙,๘๒๐.๒๗ บาท (ปีฐาน (Base Year)) ๑,๒๐๕,๙๑๘,๒๓๗.๔๒ บาท ๑,๑๖๐,๖๖๒,๖๐๑.๕๒ บาท ๑,๓๕๓,๓๙๖,๑๒๑.๗๘ บาท ๑,๒๕๒,๒๓๔,๘๕๐.๖๒ บาท ๑,๑๑๙,๐๕๐,๘๒๒.๖๘ บาท และ ๑,๓๒๘,๘๑๓,๔๓๗.๗๐ บาท ตามลำดับ ซึ่งคิดเป็นอัตราการเติบโต เท่ากับ ร้อยละ ๒๘.๗๘ ร้อยละ -๓.๗๕ ร้อยละ ๑๖.๖๑ ร้อยละ -๗.๔๗ ร้อยละ -๑๐.๖๔ และร้อยละ ๑๘.๗๔ ตามลำดับ ทั้งนี้ มูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขเฉลี่ย เท่ากับ ร้อยละ ๗ ต่อปี
๓. มีตำแหน่งแพทย์แผนไทย จำนวน ๓,๕๙๘ ตำแหน่ง (ที่มาข้อมูลบุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข จากระบบ HROPS ซึ่งเป็นข้อมูลตามปฏิบัติ ณ วันที่ ๑ พ.ย. ๒๕๖๔) รวมทุกประเภทการจ้างงาน ซึ่งตามโครงสร้างและกรอบอัตรากำลังหน่วยงานในราชการบริหารส่วนภูมิภาค(ปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) กรอบอัตรากำลังสายงานแพทย์แผนไทย ขั้นต่ำที่พึงมี จำนวน ๔,๓๔๕ อัตรา ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรี ในวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๖๓ ได้มีมติอนุมัติให้มีการเพิ่มอัตรา ข้าราชการตั้งใหม่และมาตรการเพิ่มเติมสิทธิประโยชน์อื่นสำหรับบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข รองรับภาวะฉุกเฉินในสถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ซึ่งสายงานแพทย์แผนไทยได้รับการจัดสรรบรรจุเป็นข้าราชการจำนวน ๑๐๐๐ อัตรา ณ ปัจจุบันสายงานแพทย์แผนไทยมีจำนวนทั้งสิ้น ๓,๕๙๘ อัตรา คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๘๐

๒.๓.๘ มาตรการที่ ๒ การวิจัย เสริมสร้างองค์ความรู้ มาตรฐานคุณภาพ และความเสี่ยง ภายใต้ยุทธศาสตร์
ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพต่อค่าเป้าหมายของยุทธศาสตร์

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)		
๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ อันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕๒.๑.๑.๔.๓. ล้าน บาท*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ		
๑. มูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ ๑๐ ต่อปี	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ เฉลี่ยร้อยละ ๗ ต่อปี	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☒ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. รายการยาสมุนไพรได้รับการบรรจุเข้าบัญชียาหลักแห่งชาติเพิ่มขึ้น ๕๐ รายการภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๑๔ รายการ	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานภายใต้มาตรการที่ ๒ การวิจัย เสริมสร้างองค์ความรู้ มาตรฐานคุณภาพ และความเสี่ยง ของยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ มีรายละเอียด ดังนี้

๑. การดำเนินการศึกษาวิจัยประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการรักษา และความปลอดภัยความเป็นพิษของ ตำรับยาสมุนไพร โดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ร่วมกับภาคีเครือข่ายโรงพยาบาล โรงพยาบาลเสริมสุขภาพประจำตำบลทั่วประเทศ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก งบดำเนินงาน กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก งบประมาณกองทุนกองทุนภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ฯลฯ ได้แก่ ตำรับยาตรีภูกุส สหัสธารา ยาเขียวหอม เบญจอำมฤตย์ ชาติบุรุษอบ อภัยสาลี ปลุกไฟธาตุ ตรีผลา เบญจกุล ปลุกไฟธาตุ มหานิลแห่งทอง และตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาเป็นส่วนผสม ได้แก่ ตำรับยาทพยาธิคุณ ทำลายพระสุเมรุ ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง ยาแก้ลมไม่หลับ/ยาแก้ใช้พอมเหลือง สุขไสยาศน์ ยาทาริตสีดวงทวารหนักและโรคผิวหนัง ยาแก้ลมแก้เส้น และยาอัมฤตโอสถ

๒. มีการจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานยาตำรับแผนไทย รวมทั้งสิ้น จำนวน ๑๘ ตำรับ ดังนี้

- ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๕ ตำรับ
- ปี ๒๕๖๒ จำนวน ๕ ตำรับ
- ปี ๒๕๖๓ จำนวน ๓ ตำรับ
- ปี ๒๕๖๔ จำนวน ๓ ตำรับ
- ปี ๒๕๖๕ จำนวน ๒ ตำรับ

๒.๓.๙ มาตรการที่ ๓ การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิชาการของการแพทย์แผนไทย ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพต่อค่าเป้าหมายของยุทธศาสตร์

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)		
๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ อันดับ...๑...ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕๒,๑๐๔.๓ ล้านบาท*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ		
๑. มูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ ๑๐ ต่อปี	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ เฉลี่ยร้อยละ ๗ ต่อปี	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☒ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. รายการยาสมุนไพรได้รับการบรรจุเข้าบัญชียาหลักแห่งชาติเพิ่มขึ้น ๕๐ รายการ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๑๔ รายการ	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานภายใต้มาตรการที่ ๓ การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิชาการของการแพทย์แผนไทย ของ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ มีรายละเอียด ดังนี้

๑. สภาเภสัชกรรมจัดตั้ง วิทยาลัยเภสัชกรรมสมุนไพรแห่งประเทศไทย (ว.ภ.ส.) หน่วยงานในกำกับของสภาเภสัชกรรมเป็นวิทยาลัยที่ ๓ ตามข้อบังคับสภาเภสัชกรรม ว่าด้วยวิทยาลัยเภสัชกรรมสมุนไพรแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๑ มีหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับสภาเภสัชกรรมฯ โดยการบริหารงานโดยคณะผู้บริหาร วิทยาลัยเภสัชกรรมสมุนไพรแห่งประเทศไทย โดยมีการดำเนินการดังนี้
 - สอบความรู้เพื่อขอรับหนังสืออนุมัติแสดงความรู้ ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม สาขาเภสัชกรรมสมุนไพร
 - หลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นทางเภสัชกรรมสมุนไพร ประกาศนียบัตรวิชาชีพเภสัชกรรม (สาขาการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์สมุนไพร)
 - หลักสูตรการฝึกอบรมเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม สาขาเภสัชกรรมสมุนไพร
 - หลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นทางเภสัชกรรมสมุนไพรประกาศนียบัตรวิชาชีพเภสัชกรรม (สาขาการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร) สามารถเข้าดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <https://www.pharmacycouncil.org/index.php?option=content&menuid=๙๕>
๒. พัฒนาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (แพทย์แผนไทยคลินิก) ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพทางคลินิก และการวิจัยทางคลินิก ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ และเกณฑ์มาตรฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษา ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้
 - จัดทำ MOU การนำร่องพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาทางคลินิกสำหรับวิชาชีพการแพทย์แผนไทยรองรับการปฏิบัติงานในหน่วยบริการสุขภาพ ระหว่างกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักงานเขตสุขภาพที่ ๕ และโรงพยาบาลราชบุรี เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๔ โดยมีระยะเวลาความร่วมมือ ๕ ปี
 - กำหนดโครงสร้างและบทบาทกลุ่มภารกิจด้านการแพทย์แผนไทยสมัย โรงพยาบาลราชบุรี ซึ่งประกอบด้วย ศูนย์แพทย์แผนไทยศึกษาชั้นคลินิก และศูนย์แพทย์แผนไทยสมัยใหม่ เพื่อพัฒนางานบริการทางการแพทย์แผนไทยสมัยใหม่และรองรับการจัดการศึกษาและการฝึกปฏิบัติของหลักสูตร โดยมีคำสั่งมอบหมายบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ตามโครงสร้างกลุ่มภารกิจด้านการแพทย์แผนไทยสมัยใหม่ ตามคำสั่งโรงพยาบาลราชบุรี ที่ ๑๐๓/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๔
 - มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เห็นชอบ concept paper หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (แพทย์แผนไทยคลินิก) เรียบร้อยแล้ว คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดทำรายละเอียดหลักสูตร (มคอ.๒) เสนอให้มหาวิทยาลัยพิจารณาอนุมัติเปิดหลักสูตร ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาและปรับแก้ไขเอกสาร คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่างรายละเอียดรายวิชา (มคอ.๓) และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กำหนดเปิดการศึกษาหลักสูตรในปีการศึกษา ๒๕๖๖ (สิงหาคม ๒๕๖๖) และสำนักงานเขตสุขภาพที่ ๕ เตรียมความพร้อมสนับสนุนบุคลากรแพทย์แผนไทยในพื้นที่ ร่วมศึกษาในหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (แพทย์แผนไทยคลินิก) เช่น การอนุมัติให้ลาเรียน การสนับสนุนทุนการศึกษา

๓. พัฒนาให้แพทย์แผนไทยมีความเชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้ป่วย Palliative care ด้วยการแพทย์แผนไทยแบบบูรณาการ โดยกำหนดแผนการพัฒนาหลักสูตรความเชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้ป่วย Palliative care ด้วยการแพทย์แผนไทยแบบบูรณาการ และนำร่องจัดการอบรมหลักสูตรในปี ๒๕๖๖ โดยจะเสนอหลักสูตรให้สภาการแพทย์แผนไทยรับรองเป็นหลักสูตรความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านทางวิชาชีพ
๔. มีการจัดการเรียนการสอนด้านการแพทย์แผนไทยในการจัดการศึกษาแพทยศาสตร ศุนย์แพทยศาสตรศึกษา ชั้นคลินิก กระทรวงสาธารณสุข จำนวน ๓๔ แห่ง สถาบันผลิตแพทยศาสตร จำนวน ๑๔ แห่ง
๕. มีหลักสูตรการใช้สมุนไพรเบื้องต้นในการดูแลสุขภาพสำหรับกลุ่มวัยเรียน

๒.๓.๑๐ มาตรการที่ ๔ การจัดการและการเข้าถึงยาจากสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพต่อค่าเป้าหมายของยุทธศาสตร์

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)		
๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ อันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕๒,๑๐๔.๓ ล้านบาท*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ		
๑. มูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ ๑๐ ต่อปี	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ เฉลี่ยร้อยละ ๗ ต่อปี	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☒ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. รายการยาสมุนไพรได้รับการบรรจุเข้าบัญชียาหลักแห่งชาติเพิ่มขึ้น ๕๐ รายการ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๑๔ รายการ	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานภายใต้มาตรการที่ ๔ การจัดการและการเข้าถึงยาจากสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ ของยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ มีรายละเอียด ดังนี้

๑. มีรายการยาสมุนไพรได้รับการบรรจุเข้าในบัญชียาหลักแห่งชาติ ด้านสมุนไพรเพิ่มขึ้น ๑๔ รายการ ได้แก่
 - ยาแก้ลมแก้เส้น (คัมภีร์เวชศาสตร์วินิจฉัย)
 - ยาน้ำมันกัญชาที่ผลิตจากช่อดอก ซึ่งยามี THC ๒.๐ mg/ml
 - ยาน้ำมันกัญชาที่ผลิตจากราก ลำต้น ใบ กิ่ง ก้าน ดอก และ เมล็ด
 - ยาน้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี CBD ๑๐๐ mg/ml และมี THC ในอัตราส่วนที่ CBD:THC มากกว่าหรือเท่ากับ ๒๐:๑
 - ยาน้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี THC:CBD ในอัตราส่วนเท่ากับ ๑:๑
 - ยาน้ำมันสารสกัดกัญชาที่มี THC ไม่เกิน ๐.๕ mg/ drop
 - ยาสุขไสยาสน์ (คัมภีร์ธาตุพระนารายณ์)
 - ยาทำลายพระสุเมรุ (คัมภีร์แพทย์ไทยแผนโบราณขุนโสภิตบรรณลักษณะ เล่ม ๒)
 - ยาบรรเทาโรคสีดวงทวารหนัก (เภสัชตำรับโรงพยาบาล)
 - ยาสารสกัดผงฟ้าทะลายโจร ที่มี andrographolide ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔ โดยน้ำหนัก (w/w)
 - ยาสารสกัดจากฟ้าทะลายโจร
 - ยาจากผงฟ้าทะลายโจร
 - ยาสเปรย์กระตุกไก่อัด
 - ยาสารสกัดขมิ้นชัน

} สำหรับผู้ป่วยโควิด-19
๒. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ตั้งกองผลิตภัณฑ์สมุนไพร ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สมุนไพร และจัดทำรายการผลิตภัณฑ์สมุนไพรสำหรับการอ้างอิงสูตรตำรับ ๑๔๘ รายการ ดังนี้
 - ยาตำรับ ๑๐๓ รายการ
 - ยาสมุนไพรเดี่ยว ๑๒ รายการ
 - ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ ๓๓ รายการ
๓. มีผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้รับการขึ้นทะเบียนเพิ่มขึ้น ดังนี้
 - ปี ๒๕๖๒ มีผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้รับการขึ้นทะเบียน ๕๔๓ ทะเบียน
 - ปี ๒๕๖๓ มีผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้รับการขึ้นทะเบียน ๗๕๗ ทะเบียน
 - ปี ๒๕๖๔ มีผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้รับการขึ้นทะเบียน ๗๕๙ ทะเบียน
๔. บุคคลากรสาธารณสุขมีการสั่งใช้ยาสมุนไพรเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ ๒๐ ต่อปี ในปี ๒๕๖๐ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นปีฐาน (Base Year) แต่จำนวน OPD visit ลดลงในช่วงปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ เนื่องจากสถานการณ์ COVID-๑๙ ทั้งนี้มีจำนวนการสั่งใช้ยาสมุนไพร ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ดังแสดงในแผนภาพที่ ๓
๕. มูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุข ตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๕ เท่ากับ ๙๓๖,๔๓๙,๘๒๐.๒๗ บาท (ปีฐาน (Base Year)) ๑,๒๐๕,๙๑๘,๒๓๗.๔๒ บาท ๑,๑๖๐,๖๖๒,๖๐๑.๕๒ บาท ๑,๓๕๓,๓๙๖,๑๒๑.๗๘ บาท ๑,๒๕๒,๒๓๔,๘๕๐.๖๒ บาท ๑,๑๑๙,๐๕๐,๘๒๒.๖๘ บาท และ ๑,๓๒๘,๘๓๓,๔๓๗.๗๐ บาท ตามลำดับ ซึ่งคิดเป็นอัตราการเติบโต เท่ากับ ร้อยละ ๒๘.๗๘ ร้อยละ - ๓.๗๕ ร้อยละ ๑๖.๖๑ ร้อยละ -๗.๔๗ ร้อยละ -๑๐.๖๔ และร้อยละ ๑๘.๗๔ ตามลำดับ ทั้งนี้ มูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขเฉลี่ย เท่ากับ ร้อยละ ๗ ต่อปี

๒.๓.๑๑ มาตรการที่ ๕ การใช้สมุนไพรในการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคในชุมชนและบทบาท
หมอพื้นบ้าน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพต่อค่า
เป้าหมายของยุทธศาสตร์

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)		
๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ อันดับ...๑ ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕๒,๑๐๔.๓...ล้านบาท*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ		
๑. มูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ ๑๐ ต่อปี	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ เฉลี่ยร้อยละ ๗ ต่อปี	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☒ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. รายการยาสมุนไพรได้รับการบรรจุเข้าบัญชียาหลักแห่งชาติเพิ่มขึ้น ๕๐ รายการ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๑๔ รายการ	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานภายใต้มาตรการที่ ๕ การใช้สมุนไพรในการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคในชุมชนและบทบาทหมอพื้นบ้าน ของยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ มีรายละเอียด ดังนี้

๑. มีการดำเนินงานรับรองสถานภาพหมอพื้นบ้าน ภายใต้ระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยการรับรองหมอพื้นบ้าน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๒ กำหนดให้ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการหมอพื้นบ้าน คณะกรรมการหมอพื้นบ้านกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการหมอพื้นบ้าน

จังหวัด ตามลำดับ เพื่อเป็นกลไกในการพิจารณารับรองหมอพื้นบ้านและขับเคลื่อนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบันมีการขับเคลื่อนงานรับรองหมอพื้นบ้านทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการหมอพื้นบ้าน คณะกรรมการหมอพื้นบ้านกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการหมอพื้นบ้านจังหวัด ทั้งสิ้น ๖๑ จังหวัด

๒. หมอพื้นบ้านตามเกณฑ์ระเบียบกระทรวงสาธารณสุขที่ได้รับการรับรองสถานภาพและมีการรวบรวม/บันทึกความรู้และภูมิปัญญาเพิ่มขึ้น ดังนี้

- ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๒๗๕ ราย
- ปี ๒๕๖๒ จำนวน ๓๔๒ ราย
- ปี ๒๕๖๓ จำนวน ๔๕๘ ราย
- ปี ๒๕๖๔ จำนวน ๕๒๖ ราย
- ปี ๒๕๖๕ จำนวน ๖๖๐ ราย

ทั้งนี้หมอพื้นบ้านที่ขอรับการรับรองตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยการรับรองหมอพื้นบ้าน พ.ศ. ๒๕๖๒ ต้องยื่นเอกสารแบบคำขอตามแบบที่ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งต้องระบุลักษณะ ความรู้ความสามารถ และภูมิปัญญาที่ใช้ในการดูแลสุขภาพประชาชน จึงเกิดกระบวนการรวบรวม/บันทึกความรู้และภูมิปัญญาดังกล่าว

๓. กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยกองคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทยฯ ได้ดำเนินการสำรวจเมื่อปี ๒๕๕๙ พบว่ามีชมรม/เครือข่ายหมอพื้นบ้าน จำนวน ๖๒๙ แห่ง และเมื่อปี ๒๕๖๓ ได้มีการทบทวนการดำเนินงานของชมรม/เครือข่ายหมอพื้นบ้าน ๗๕๔ แห่งพบว่ายังคงดำเนินกิจกรรมอยู่จำนวน ๔๕๑ แห่ง (จากการสำรวจ ณ วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๓) โดยมีกิจกรรมสำคัญ ดังนี้

- ๑) ให้บริการตรวจ วินิจฉัย ดูแลรักษาด้วยยาสมุนไพร รวมทั้งแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพร จำนวน ๔๕๑ แห่ง
- ๒) ให้บริการนวด อบ และประคบสมุนไพร จำนวน ๑๐๒ แห่ง
- ๓) ให้บริการส่งเสริมฟื้นฟูดูแลสุขภาพมารดาหลังคลอด จำนวน ๑๓ แห่ง
- ๔) ให้บริการดูแลรักษาผู้ป่วยกระดูกหัก จำนวน ๖ แห่ง
- ๕) ให้บริการดูดวง สะเดาะเคราะห์ และพิธีกรรมต่างๆ จำนวน ๗ แห่ง

*หมายเหตุ : ชมรม/เครือข่ายหมอพื้นบ้าน ๑ แห่ง มีการให้บริการมากกว่า ๑ บริการ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า มีการคิดค้นผลิตภัณฑ์ที่เป็นนวัตกรรมพื้นบ้าน ซึ่งเป็นกายอุปกรณ์ที่ใช้ในการบำบัด รักษาตามองค์ความรู้ที่มาจากวิถีชุมชน อีกทั้งยังมีการเชื่อมโยงกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อจดทะเบียนเป็น ผลิตภัณฑ์ OTOP เพื่อเสริมสร้างอาชีพ/สร้างรายได้ให้กับชุมชนของตนเอง แต่ทั้งนี้ กองคุ้มครองฯ ยังขาดการดำเนินการสำรวจข้อมูลชมรม/เครือข่ายหมอพื้นบ้าน จึงทำให้ไม่มีข้อมูลของชมรม/เครือข่าย หมอพื้นบ้านที่ได้รับสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล

๒.๓.๑๒ มาตรการที่ ๖ การสื่อสารเพื่อสร้างความรู้ที่ถูกต้อง ความเข้าใจ ความเชื่อมั่น ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพต่อค่าเป้าหมายของยุทธศาสตร์

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)		
๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ อันดับ...๑...ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕๒,๑๐๔.๓...ล้านบาท*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ		
๑. มูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ ๑๐ ต่อปี	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ เฉลี่ยร้อยละ...๗...ต่อปี	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☒ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. รายการยาสมุนไพรได้รับการบรรจุเข้าบัญชียาหลักแห่งชาติเพิ่มขึ้น ๕๐ รายการ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๑๔...รายการ	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานภายใต้มาตรการที่ ๖ การสื่อสารเพื่อสร้างความรู้ที่ถูกต้อง ความเข้าใจ ความเชื่อมั่น ของยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ มีรายละเอียด ดังนี้

๑. บุคคลากรสาธารณสุขมีการสั่งใช้ยาสมุนไพรเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ ๒๐ ต่อปี ในปี ๒๕๖๐ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นปีฐาน (Base Year) แต่จำนวน OPD visit ลดลงในช่วงปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ เนื่องจากสถานการณ์ COVID-๑๙ ทั้งนี้มีจำนวนการสั่งใช้ยาสมุนไพร ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ดังแสดงในแผนภาพที่ ๓

๒. มีกิจกรรมมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติและการประชุมวิชาการประจำปีการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือกแห่งชาติประจำปี อย่างต่อเนื่องทุกปี และมีผู้ร่วมงานระหว่างปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ กว่า ๙๗๒,๓๗๒ คน

๒.๓.๑๓ มาตรการที่ ๑ การพัฒนาโครงสร้างการบริหารสมุนไพร ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรอย่างยั่งยืน ต่อค่าเป้าหมายของยุทธศาสตร์

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)		
๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ อันดับ...๑...ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕๒,๑๐๔.๓...ล้าน บาท*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรอย่างยั่งยืน		
๑. คณะกรรมการ นโยบายสมุนไพรแห่งชาติและคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ดำเนินการแล้ว	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. ยอดขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร Product Champion เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๒,๐๐๐ ล้านบาท*	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๖,๖๐๔.๔...ล้าน บาท*	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

* ข้อมูลจากกรมศุลกากร: มูลค่าการส่งออกวัตถุดิบและสารสกัดสมุนไพรที่เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ (คิดสะสมปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานภายใต้มาตรการที่ ๑ การพัฒนาโครงสร้างการบริหารสมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มีรายละเอียด ดังนี้

๑. คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มีการจัดประชุมครั้งแรก เมื่อ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐ โดยมี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุม และคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีได้มีคำสั่งที่ ๐๐๑/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย ๖ คณะ ได้แก่ คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี คณะอนุกรรมการวิจัยและเศรษฐกิจฐานราก คณะอนุกรรมการสร้างมูลค่าเพิ่มและการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ คณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี คณะอนุกรรมการการใช้ยาสมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเมืองสมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้ พ.ร.บ.ผลิตภัณฑ์สมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี พ.ศ.๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๒ ได้มีการจัดประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒ โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (นายอนุทิน ชาญวีรกูล) ปฏิบัติหน้าที่ประธานคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๖๗/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ และมีการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง อีกทั้งคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ได้มีคำสั่งที่ ๑/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำนวน ๕ คณะ ได้แก่ ๑) คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ๒) คณะอนุกรรมการวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ๓) คณะอนุกรรมการวิจัยและเศรษฐกิจฐานราก ๔) คณะอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และ ๕) คณะอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์และการตลาดสมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีมอบหมาย

๒.๓.๑๔ มาตรการที่ ๒ การพัฒนากฎหมายด้านการส่งเสริมและควบคุมผลิตภัณฑ์สมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ต่อค่าเป้าหมายของยุทธศาสตร์

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)		
๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ อันดับ.๑.ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีและผลิตภัณฑ์สมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕๒.๑.๑.๔.๓.๑.๑.๑	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรอย่างยั่งยืน		
๑. คณะกรรมการ นโยบาย สมนุไพรแห่งชาติและ คณะอนุกรรมการที่ เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติ หน้าที่ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ดำเนินการแล้ว	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. ยอดขายผลิตภัณฑ์ สมนุไพร Product Champion เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๒,๐๐๐ ล้านบาท*	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๖,๖๐๔.๙๔ ล้านบาท*	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

* ข้อมูลจากกรมศุลกากร: มูลค่าการส่งออกวัตถุดิบและสารสกัดสมุนไพรที่เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ (คิดสะสมปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานภายใต้มาตรการที่ ๒ การพัฒนากฎหมายด้านการส่งเสริมและควบคุมผลิตภัณฑ์สมุนไพร ของยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรอย่างยั่งยืน มีรายละเอียด ดังนี้

๑. ประเทศไทยมีกฎหมายหลักด้านสมุนไพร โดยพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ.๒๕๖๒ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นต้นไป
๒. คณะกรรมการผลิตภัณฑ์สมุนไพรทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในการ กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อควบคุมและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สมุนไพรด้วยระบบการอนุญาต การขึ้นทะเบียน การแจ้งรายละเอียด และการจัดแจ้ง ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
๓. มีกฎหมายลำดับรองภายใต้ พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ.๒๕๖๒ จำนวน ๔๒ ฉบับ

๒.๓.๑๕ มาตรการที่ ๓ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสมุนไพรและระบบการประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันด้านสมุนไพร ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรอย่างยั่งยืน ต่อคำเป้าหมายของยุทธศาสตร์

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อคำเป้าหมายรวมของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)		
๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	คำเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ อันดับ...๑...ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามคำเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของคำเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของคำเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของคำเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	คำเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕.๒,๑.๐.๔.๓...ล้านบาท*	☐ บรรลุตามคำเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของคำเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของคำเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของคำเป้าหมาย (สีแดง)
การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อคำเป้าหมายรวมของยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรอย่างยั่งยืน		
๑. คณะกรรมการ นโยบายสมุนไพรแห่งชาติและคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐	คำเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ดำเนินการแล้ว	☒ บรรลุตามคำเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของคำเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของคำเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของคำเป้าหมาย (สีแดง)
๒. ยอดขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร Product Champion เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๒,๐๐๐ ล้านบาท*	คำเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๖.๖.๐.๔.๙.๔...ล้านบาท*	☒ บรรลุตามคำเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของคำเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของคำเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของคำเป้าหมาย (สีแดง)

* ข้อมูลจากกรมศุลกากร: มูลค่าการส่งออกวัตถุดิบและสารสกัดสมุนไพรที่เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ (คิดสะสมปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานภายใต้มาตรการที่ ๓ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสมุนไพรและระบบการประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันด้านสมุนไพร ของยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรอย่างยั่งยืน มีรายละเอียด ดังนี้

๑. ประเทศไทยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (Compound Annual Growth Rate: CAGR) ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาของการดำเนินการของแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนา

สมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ อยู่ที่ ร้อยละ ๓.๔ โดยมีร้อยละการเติบโตของยอดขายโดดเด่นเพียง ๒ หมวดผลิตภัณฑ์ คือ กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรใช้เพื่อรักษา/บรรเทาอาการภูมิแพ้ หัวใจ ไอ (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๙.๔) และกลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากสมุนไพร (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๘.๖) ที่มีร้อยละการเติบโตของยอดขายรองลงมาคือ กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เกี่ยวกับการย่อยและระบบทางเดินอาหาร (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๔.๓)

๒.๓.๑๖ มาตรการที่ ๔ การเสริมสร้างกลไกการบริหารงานวิจัยและพัฒนาสมุนไพร ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรอย่างยั่งยืน ต่อคำเป้าหมายของยุทธศาสตร์

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อคำเป้าหมายรวมของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)		
๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	คำเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ อันดับ...๑...ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามคำเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของคำเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของคำเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของคำเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	คำเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕๒,๑๐๔.๓...ล้าน บาท*	☐ บรรลุตามคำเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของคำเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของคำเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของคำเป้าหมาย (สีแดง)
การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อคำเป้าหมายรวมของยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรอย่างยั่งยืน		
๑. คณะกรรมการ นโยบายสมุนไพรแห่งชาติและคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐	คำเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ดำเนินการแล้ว	☒ บรรลุตามคำเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของคำเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของคำเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของคำเป้าหมาย (สีแดง)
๒. ยอดขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร Product Champion เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๒,๐๐๐ ล้านบาท*	คำเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๖,๖๐๔.๙๔...ล้าน บาท*	☒ บรรลุตามคำเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของคำเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของคำเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของคำเป้าหมาย (สีแดง)

* ข้อมูลจากกรมศุลกากร: มูลค่าการส่งออกวัตถุดิบและสารสกัดสมุนไพรที่เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ (คิดสะสมปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานภายใต้มาตรการที่ ๔ การเสริมสร้างกลไกการบริหารงานวิจัยและพัฒนาสมุนไพร ของยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรอย่างยั่งยืน มีรายละเอียด ดังนี้

- มีแผนงานด้านระบบทุนวิจัยบนแผ่นดิน/ทุนวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.) ที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพร และมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการวิจัยสมุนไพร ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ งบประมาณรวมทั้งสิ้น ๒,๔๕๔.๒๙ ล้านบาท
- อัตรการร่วมลงทุนของภาคเอกชนในการวิจัยเป็นร้อยละ ๘.๗๒ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จากกองทุน ววน. โดยเป็นข้อมูลการร่วมลงทุนแบบ in cash เท่านั้น โดยเป็นผลรวมของประเด็นวิจัยทุก sector ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ และ ๒๕๖๔ ซึ่งรวบรวมข้อมูลจากระบบ NRIS ในเดือนกันยายน ๒๕๖๔

๒.๓.๑๖ มาตรการที่ ๕ การส่งเสริมและพัฒนาสมุนไพร Product Champion ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรอย่างยั่งยืน ต่อค่าเป้าหมายของยุทธศาสตร์

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)		
๑. ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ อันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕๒.๑๐๔.๓...ล้านบาท*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรอย่างยั่งยืน		
๑. คณะกรรมการ นโยบายสมุนไพรแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ดำเนินการแล้ว	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. ยอดขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร Product Champion เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๒,๐๐๐ ล้านบาท*	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๖.๖๐๔.๙๔...ล้านบาท*	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

* ข้อมูลจากกรมศุลกากร: มูลค่าการส่งออกวัตถุดิบและสารสกัดสมุนไพรที่เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ (คิดสะสมปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานภายใต้มาตรการที่ ๕ การส่งเสริมและพัฒนาสมุนไพร Product Champion ของยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรอย่างยั่งยืน มีรายละเอียด ดังนี้

๑. มีการกำหนด Product Champion ๑๒ ชนิด ได้แก่ กวาวเครือขาว กระชายดำ ขมิ้นชัน บัวบก มะขามป้อม กระชาย พริก ฟ้าทะลายโจร กระเจี๊ยบแดง หญ้าหวาน ว่านหางจระเข้ และไพล โดยได้ดำเนินการขับเคลื่อน Product Champion เช่น ส่งเสริมการวิจัยทางคลินิกและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมการใช้ดูแลและส่งเสริมสุขภาพ และแต่งตั้ง Task Force (ฟ้าทะลายโจร กระชายดำ และมะขามป้อม)
๒. ข้อมูลมูลค่าการส่งออกวัตถุดิบและสารสกัดสมุนไพร Product Champion เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ โดยเพิ่มมูลค่าการส่งออกกว่า ๖,๖๐๔.๙๔ ล้านบาท (คิดสะสมปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

๒.๓.๑๖ มาตรการที่ ๖ การพัฒนาเมืองสมุนไพร (Herbal City) ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรอย่างยั่งยืน ต่อค่าเป้าหมายของยุทธศาสตร์

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพร ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)		
๑. ประเทศไทย จะเป็น ประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอันดับ ๑ ของภูมิภาค ASEAN ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ อันดับ...๑...ของภูมิภาค ASEAN	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. มูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๗๗,๗๒๒.๖ ล้านบาท* ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๕๒,๑๐๔.๓ ล้านบาท*	☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☒ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของมาตรการต่อค่าเป้าหมายรวมของยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรอย่างยั่งยืน		
๑. คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติและคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ดำเนินการแล้ว	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)
๒. ยอดขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร Product Champion เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๒,๐๐๐ ล้านบาท*	ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ๖,๖๐๔.๙๔ ล้านบาท*	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว) ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม) ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)

* ข้อมูลจากกรมศุลกากร: มูลค่าการส่งออกวัตถุดิบและสารสกัดสมุนไพรที่เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ (คิดสะสมปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานภายใต้มาตรการที่ ๖ การพัฒนาเมืองสมุนไพร (Herbal City) ของยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งของการบริหารและนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรอย่างยั่งยืน มีรายละเอียด ดังนี้

๑. มีการดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองสมุนไพร (Herbal City) มีรายละเอียด ดังนี้

๑) เกษตรวัตถุติบสมุนไพร

- มีฐานข้อมูลเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร ๒,๙๐๐ ราย และพื้นที่ปลูกสมุนไพร กว่า ๕,๑๐๐ ไร่
- ส่งเสริมการปลูกสมุนไพร Organic กว่า ๒๕ พื้นที่
- อบรมเกษตรกร GAP/Organic ๑,๑๔๒ ราย
- วัตถุติบสมุนไพรที่ได้ผ่านการรับรอง ๑๒๐ ตัวอย่าง (โลหะหนักและสารสำคัญ)
- จับคู่เจรจาธุรกิจระหว่างเกษตรกร (ฟ้าทะลายโจร)และผู้ประกอบการ ๑๗๐ คู่ เกิดมูลค่าทางการตลาด ๔๘ ลบ.
- ตลาดกลางวัตถุติบสมุนไพร ๑ แห่ง ร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร ณ ตลาดไท

๒) อุตสาหกรรมสมุนไพร

- มีฐานข้อมูลสถานประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร ทั้งภาครัฐและเอกชน กว่า ๙๐๐ แห่ง
- ส่งเสริม อบรม ให้คำปรึกษาผู้ประกอบการสมุนไพร กว่า ๑๕๐ ราย
- พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรเด่นของจังหวัดกว่า ๔๐๐ ผลิตภัณฑ์
- มูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการของรัฐ กว่า ๑,๗๕๐ ลบ.
- ส่งเสริมภาพลักษณ์จัดนิทรรศการและออกรูธ ร่วมกับกระทรวงมหาดไทยในงาน OTOP City เกิดมูลค่าทางการตลาด ๔๐ ลบ.

๓) ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพฯ

- ร่วมพัฒนาเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกว่า ๑๐ เส้นทาง
- พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรเด่นรองรับการท่องเที่ยวกว่า ๔๐ ผลิตภัณฑ์
- อบรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้านสมุนไพรและกัญชาสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ กว่า ๑๘๐ ราย
- มีหลักเกณฑ์การประเมินแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ภูมิปัญญาไทยและสมุนไพร
- จัดนิทรรศการเที่ยวเมืองไทยสุขภาพดีวิถีถิ่น ร่วมกับ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เกิดมูลค่าทางการตลาด ๒๓.๗ ลบ.

ทั้งนี้การดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองสมุนไพรสร้างมูลค่าทางการตลาดสมุนไพรสะสมในระดับพื้นที่มากกว่า ๘,๐๐๐ ล้านบาท

๓. ผลสัมฤทธิ์รายปีของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) ต่อแผนระดับที่ ๑ และระดับที่ ๒ ตามนัยของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐

๓.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ (แผนระดับที่ ๑)

๓.๑.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ (หลัก) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

(๑) เป้าหมาย ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

(๒) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ

๑) การเกษตรสร้างมูลค่า

๑.๑ เกษตรชีวภาพ

๒) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต

๒.๑ อุตสาหกรรมชีวภาพ

๓) สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว

๓.๑ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย

๔) โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก

๔.๑ เพิ่มพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจ

๕) พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่

๕.๑ สร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะ

๕.๒ สร้างโอกาสเข้าถึงตลาด

๕.๓ สร้างโอกาสเข้าถึงข้อมูล

(๓) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

ตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปี ๒๕๖๓ ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่การปิดประเทศได้ส่งผลให้ขนาดของตลาดลดลงเหลือเพียง ๔๕,๙๙๗.๙ ล้านบาท จากที่เคยขยายตัวได้ถึง ๕๓,๓๙๖.๒ ล้านบาทในปี ๒๕๖๒ (พิจารณาแผนภาพที่ ๒) ซึ่งตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรกลับมาขยายตัวอีกครั้งตั้งแต่ปี ๒๕๖๔ โดยในปี ๒๕๖๕ ตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยมีมูลค่า ๕๒,๑๐๔.๓ ล้านบาท โดยเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ (๓๘,๘๖๑.๓ ล้านบาท) ซึ่งเป็นปีฐาน (Base Year) เท่ากับ ๑๓,๒๔๓ ล้านบาท คิดเป็นยอดรวมที่เพิ่มขึ้น ๐.๓๔ เท่า อย่างไรก็ตาม ผลการดำเนินงานในช่วงปี ๒๕๖๓ ถึงแม้จะมีโอกาสเพิ่มขึ้นจากการให้ความสนใจต่อการใช้สมุนไพรในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัส Covid-๑๙ หากแต่การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจหยุดชะงักในหลายภาคส่วน ส่งผลต่อกำลังซื้อและกำลังการผลิตในอุตสาหกรรมสมุนไพร ทำให้ผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ดังกล่าว

หากพิจารณาผลิตภัณฑ์ที่เป็นโครงสร้างของตลาด พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีสัดส่วนของตลาดสูงสุด คือ กลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหารชนิดพร้อมดื่ม (Herbal/ Traditional Tonics) รองลงมา คือ กลุ่มของผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อรักษาอาการไอ หวัด และแพ้อากาศ (Herbal/ Traditional Cough, Cold and Allergy (Hay Fever) Remedies) และกลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร (Herbal/ Traditional Dietary Supplements) โดยจากการคาดการณ์โดย Euromonitor (๒๐๒๐) ได้ระบุว่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการเจ็บป่วย และกลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจะเป็นกลุ่มของผลิตภัณฑ์ที่มีแนวโน้มในการเจริญเติบโตสูงในอนาคต โดยมีที่มาจากทั้งความพยายาม

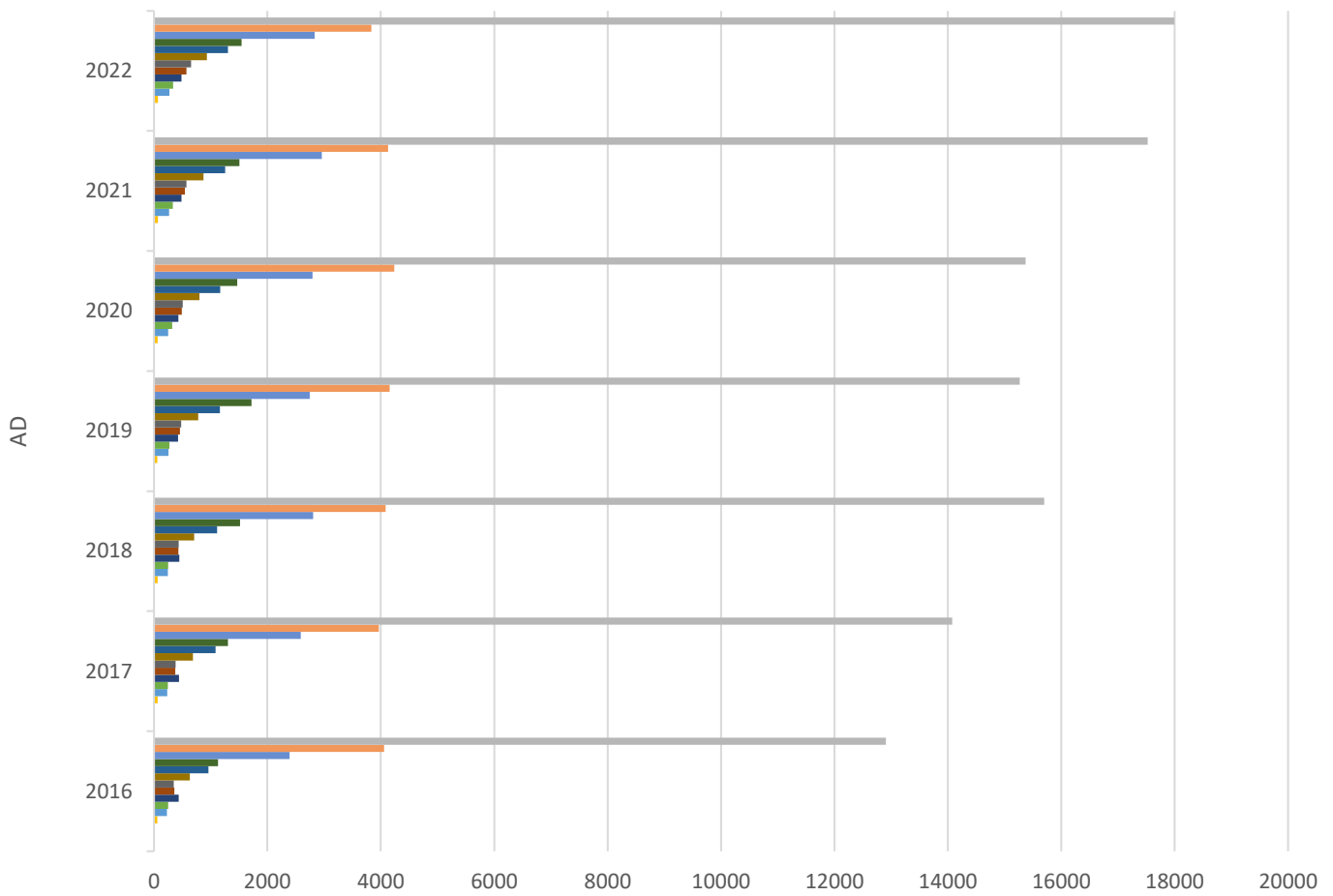
และความเชื่อที่เกี่ยวกับสรรพคุณของสมุนไพรบางประเภทในการรับมือกับการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Misinformation) รวมทั้งแนวโน้มในการดูแลสุขภาพ และการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคในระดับบุคคลของประชาชน

หากพิจารณาศักยภาพในการแข่งขันของสมุนไพรไทยเมื่อเทียบกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) พบว่า ประเทศไทยมีมูลค่าการบริโภคสมุนไพรมากที่สุดในภูมิภาค ขณะที่หากขยายขอบเขตการพิจารณาออกไปถึงบริบทของ ASEAN+๖ แล้วจะพบว่าประเทศไทยจะยังมีมูลค่าการบริโภคสมุนไพรน้อยกว่าประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศญี่ปุ่น และประเทศเกาหลีใต้ ขณะที่ประเทศอินเดียมีมูลค่าการบริโภคสมุนไพรเป็นลำดับที่ ๕ ในการเปรียบเทียบดังกล่าว อย่างไรก็ตาม หากเปรียบเทียบอัตราการขยายตัวเฉลี่ยของตลาดสมุนไพรพบว่า อัตราการขยายตัวเฉลี่ยของประเทศไทยในช่วงที่มีการประกาศใช้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (ช่วงปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒) นั้น เท่ากับร้อยละ ๑๐.๓ ซึ่งสูงกว่าอัตราการขยายตัวเฉลี่ยของประเทศผู้นำเหล่านี้ในช่วงเวลาเดียวกัน (ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศญี่ปุ่น และประเทศเกาหลีใต้ มีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ ๕.๐๖ ร้อยละ ๐.๘๕ และร้อยละ ๕.๔๓ ตามลำดับ)

ทั้งนี้หากพิจารณาข้อมูลร้อยละการเติบโตของยอดขายสะสมเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ.๒๕๕๙ - ๒๕๖๔ ของ ๕ ประเทศสำคัญคือ ประเทศไทย ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศสาธารณรัฐอินเดีย ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสาธารณรัฐเกาหลี แยกตามประเภทรายการผลิตภัณฑ์สมุนไพร แสดงให้เห็นว่า แม้มูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศญี่ปุ่นจะสูง เป็นลำดับสองรองจากสาธารณรัฐประชาชนจีน คือ มีมูลค่าเฉลี่ยราว ๔.๑ พันล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ ๑.๓ แสนล้านบาทไทย แต่ร้อยละการเติบโตของยอดขายต่ำมากและติดลบบางรายการ แสดงให้เห็นว่าตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศญี่ปุ่นไม่มีการขยายตัวมานานกว่า ๖ ปี ขณะที่สาธารณรัฐประชาชนจีน นอกจากจะมีมูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรสูงที่สุดในโลกคือ มีมูลค่าเฉลี่ยราว ๑.๓๘ หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ ๔.๕ แสนล้านบาทไทย ยังมีร้อยละการเติบโตของยอดขายเพิ่มขึ้นในทุกหมวดผลิตภัณฑ์ยกเว้นกลุ่มเครื่องดื่มบำรุงกำลัง แสดงให้เห็นการเติบโตของอุตสาหกรรมสมุนไพรและความต้องการผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา ๖ ปีที่ผ่านมา แม้ว่าสาธารณรัฐอินเดียจะมีมูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรต่ำกว่าประเทศไทยคือ มีมูลค่าเฉลี่ยราว ๑.๑๗ พันล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ ๓.๘ หมื่นล้านบาทไทย เป็นที่น่าสนใจว่าสาธารณรัฐอินเดียมีร้อยละการเติบโตของยอดขายมากกว่าร้อยละ ๕ ในทุกหมวดผลิตภัณฑ์ การขยายตัวของกำลังซื้อและอุตสาหกรรมสมุนไพรที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ประเทศสาธารณรัฐเกาหลีจัดเป็นประเทศที่มีมูลค่ามูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรสูงเป็นลำดับสามในทวีปเอเชีย คือ มีมูลค่าบริโภคเฉลี่ยราว ๒.๗ พันล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ ๘.๙ หมื่นล้านบาทไทย ทว่าเมื่อวิเคราะห์จากร้อยละการเติบโตของยอดขายรายกลุ่มผลิตภัณฑ์จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ก็เป็นเพิ่มขึ้นแบบไม่หวือหวา มากที่สุดไม่เกินร้อยละ ๓.๕ ในกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรช่วยนอนหลับ สะท้อนถึงการชะลอตัวของการเติบโตในอุตสาหกรรมสมุนไพรตลอดระยะเวลา ๖ ปีที่ผ่านมา ขณะที่ประเทศไทยมีร้อยละการเติบโตของยอดขายโดดเด่นเพียง ๒ หมวดผลิตภัณฑ์คือ กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรใช้เพื่อรักษา/บรรเทาอาการภูมิแพ้ หัวใจ ไอ (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๑๒.๒) และ กลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากสมุนไพร (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๘.๓) ที่มีร้อยละการเติบโตของยอดขายรองลงมาคือ กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เกี่ยวกับการย่อยและระบบทางเดินอาหาร (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๔.๗) ขณะที่ผลิตภัณฑ์หมวดอื่นมีร้อยละของการเติบโตลดลงทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่ใช้ภายนอกเพื่อบรรเทาอาการปวด (ยอดขายเติบโตติดลบร้อยละ ๖.๓) ทั้งนี้พบว่า อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (Compound Annual Growth Rate: CAGR) ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาของการดำเนินการของแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ของประเทศไทยอยู่ที่ ร้อยละ ๓.๔

แผนภาพที่ ๔ มูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรในประเทศในภูมิภาค ASEAN+๖

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

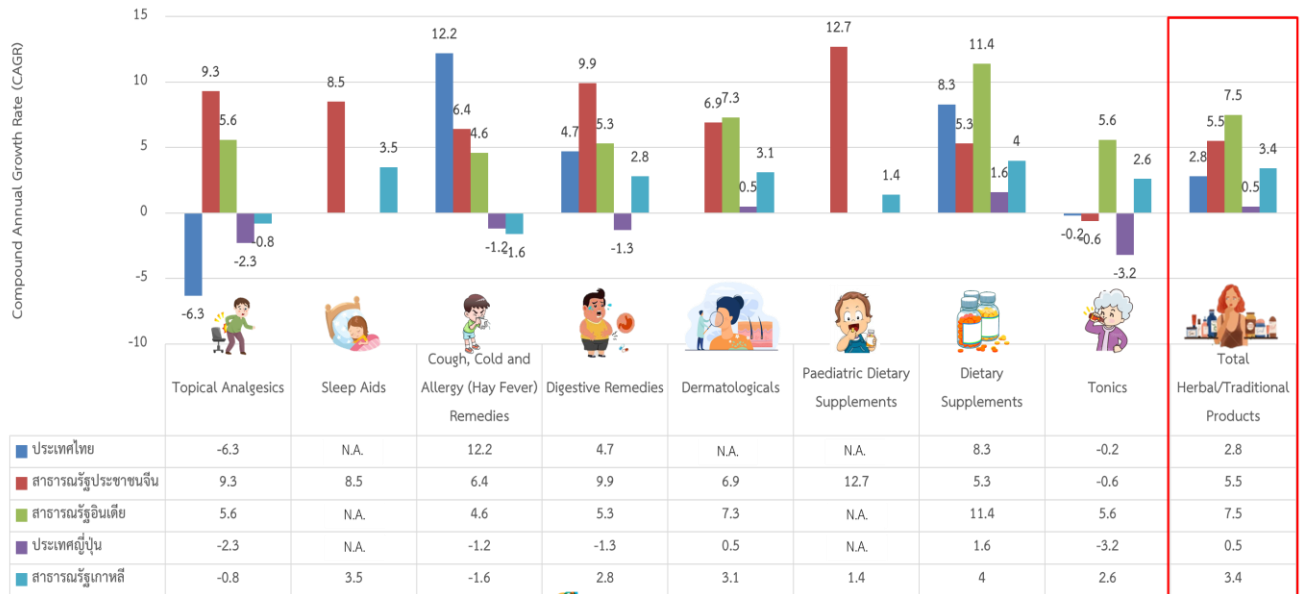

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
China	12908.8	14077	15700.1	15268.4	15371.7	17522.4	17995.8
Japan	4059.5	3964.5	4083.3	4153.9	4236.5	4129.3	3835.5
South Korea	2390.5	2590.4	2806.4	2746.4	2796.5	2961.6	2835.2
Thailand	1128.6	1301.5	1518.7	1719.6	1469.5	1503.7	1543.8
India	957.3	1083	1112.3	1160.2	1169.1	1254.6	1303.2
Indonesia	630.7	688.2	706.4	780.8	804	871.6	931.4
Vietnam	345.8	379.9	432.8	478.9	509.1	573.7	652.4
Malaysia	361.6	377.7	431.8	455.9	491.5	545.7	574
Australia	435.9	442.1	447.8	425.9	431.5	482.3	481.9
Philippines	249.6	246	248.7	269.6	321.3	332	335.5
Singapore	225.7	233.4	245.9	252.6	252.2	266.9	273.7
New Zealand	58.4	61.9	61.6	60.6	61.5	68.9	67.6
Cambodia	10.3	11.2	12.1	13	13.7	13.9	15
Myanmar	4.8	4.9	5.1	5.4	7.1	6.8	7.2
Laos	5.8	6.3	6.8	7.2	7.4	7.4	6.3

USD million

ที่มา: Euromonitor Database

แผนภาพที่ ๕ Herbal/Traditional Products Market growth พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔

ข้อมูลจาก Euromonitor International: September 2021

หากพิจารณาข้อมูลการนำเข้าและส่งออกของวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพร ในช่วงปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔ ปริมาณการส่งออกวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรเฉลี่ยของประเทศไทยไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนักคืออยู่ในระดับเฉลี่ยประมาณ ๒,๔๓๓ ล้านบาทต่อปี โดยสินค้าส่งออกหลัก ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร น้ำมันหอมระเหย และพรรณไม้และส่วนของพรรณไม้ ตามลำดับ ขณะที่ ในส่วนของการนำเข้าวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยนั้น มีแนวโน้มของการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนความต้องการบริโภคที่เติบโตขึ้น ผ่านการนำเข้าผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และวัตถุดิบสารสกัดต่างประเทศที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ๒๕๖๔ มีอัตราการนำเข้าสมุนไพรสูงสุด (เปรียบเทียบกับย้อนหลัง ๖ ปี) คือประมาณ ๑๓,๐๑๔ ล้านบาทต่อปี สถานการณ์สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์ของตลาดสมุนไพรของประเทศไทยที่การนำเข้าสมุนไพรเพื่อใช้ในการผลิตและบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรยังเป็นหลักของตลาดของประเทศ และแม้ว่าในช่วงที่ผ่านมาจะมีความพยายามในการส่งเสริมอุตสาหกรรมสารสกัดสมุนไพรของประเทศไทยให้เป็นหลักของการผลิตและการส่งออกของตลาดสมุนไพรของประเทศไทยก็ตาม ในช่วงปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ปริมาณการส่งออกสารสกัดสมุนไพรของประเทศไทยยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนักจนถึงมีแนวโน้มที่จะลดลงในช่วงที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-๑๙ ทั้งนี้ประเทศไทยมีการส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรเป็นอันดับ ๑ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีผลการดำเนินงาน เท่ากับ ๑,๖๕๖.๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐ รองลงมา ได้แก่ อินโดนีเซีย เท่ากับ ๘๙๔.๖ ล้านดอลลาร์สหรัฐ

จากข้อมูลผลการดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาสมุนไพรไทยภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) ดังกล่าวข้างต้น จะพบว่าประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

๓.๒ แผนระดับที่ ๒

๓.๒.๑ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (หลัก) ประเด็น การเกษตร

(๑.๑) ผลสัมฤทธิ์การดำเนินการของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) ต่อเป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย ผลผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาการเกษตรเพิ่มขึ้น
- ค่าเป้าหมาย อัตราการขยายตัวของผลผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาการเกษตรขยายตัวร้อยละ ๓.๘

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) ต่อเป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ ตามที่กำหนดไว้*	
<p>ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ร้อยละ ๓.๘ โดยดูจากค่า อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (Compound Annual Growth Rate: CAGR) โดยวัดจากข้อมูลมูลค่าการบริโภคผลผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ ระหว่างปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ จากฐาน ข้อมูล Euromonitor เมื่อเทียบกับอัตราการขยายตัวของผลผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาการเกษตร ขยายตัวร้อยละ ๓.๘ พบว่าการบรรลุเป้าหมายของการขับเคลื่อนสมุนไพรเมื่อเทียบกับการขับเคลื่อนแผนแม่บทนี้ สามารถทำให้เกิดการบรรลุเป้าหมายคิดเป็นร้อยละ ๘๙.๔๗</p>	<p>☐ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว)**</p> <p>☒ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง)**</p> <p>☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม)**</p> <p>☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)**</p>

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ตลาดผลผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปี ๒๕๖๓ ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ที่การปิดประเทศได้ส่งผลให้ขนาดของตลาดลดลงเหลือเพียง ๔๕,๙๙๗.๙ ล้านบาท จากที่เคยขยายตัวได้ถึง ๕๓,๓๙๖.๒ ล้านบาทในปี ๒๕๖๒ (พิจารณาแผนภาพที่ ๒) ซึ่งตลาดผลผลิตภัณฑ์สมุนไพรกลับมาขยายตัวอีกครั้งตั้งแต่ปี ๒๕๖๔ โดยในปี ๒๕๖๕ ตลาดผลผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยมีมูลค่า ๕๒,๑๐๔.๓ ล้านบาท โดยเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ (๓๘,๘๖๑.๓ ล้านบาท) ซึ่งเป็นปีฐาน (Base Year) เท่ากับ ๑๓,๒๔๓ ล้านบาท คิดเป็นยอดรวมที่เพิ่มขึ้น ๐.๓๔ เท่า อย่างไรก็ตาม ผลการดำเนินงานในช่วงปี ๒๕๖๓ ถึงแม้จะมีโอกาสเพิ่มขึ้นจากการให้ความสนใจต่อการใช้สมุนไพรในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัส Covid-๑๙ หากแต่การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจหยุดชะงักในหลายภาคส่วน ส่งผลต่อกำลังซื้อและกำลังการผลิตในอุตสาหกรรมสมุนไพร ทำให้ผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ดังกล่าว

หากพิจารณาอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (Compound Annual Growth Rate: CAGR) ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาของการดำเนินการของแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ประเทศไทยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีอยู่ที่ ร้อยละ ๓.๔ โดยมีร้อยละการเติบโตของยอดขายโดคเคนเพียง ๒ หมวดผลิตภัณฑ์ คือ กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรใช้เพื่อรักษา/บรรเทาอาการภูมิแพ้หวัด ไอ (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๙.๔) และกลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากสมุนไพร (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๘.๖) ที่มีร้อยละการเติบโตของยอดขายรองลงมาคือ กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เกี่ยวข้องกับการย่อยและระบบทางเดินอาหาร (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๔.๓) โดยผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการเจ็บป่วย และกลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเป็นกลุ่มของผลิตภัณฑ์ที่มีแนวโน้มในการเจริญเติบโตสูงในอนาคต ทั้งจากความเชื่อที่เกี่ยวกับสรรพคุณของสมุนไพรบางประเภทในการรับมือกับการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Misinformation) รวมทั้งแนวโน้มในการดูแลสุขภาพและการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคในระดับบุคคลของประชาชน

จากข้อมูลผลการดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาสมุนไพรไทยภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) ดังกล่าวข้างต้น เมื่อเทียบกับอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตร ขยายตัว ร้อยละ ๓.๘ พบว่าการบรรลุเป้าหมายของการขับเคลื่อนสมุนไพรเมื่อเทียบกับการขับเคลื่อนแผนแม่บทนี้ สามารถทำให้เกิดการบรรลุเป้าหมายคิดเป็นร้อยละ ๘๙.๔๗

(๑.๒) ผลสัมฤทธิ์การดำเนินการของแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ต่อเป้าหมายแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
- ค่าเป้าหมาย อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพขยายตัว ร้อยละ ๓

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการตามแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ต่อเป้าหมายแผนย่อยของแผนแม่บทฯ ตามที่กำหนดไว้*	
<p>ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ร้อยละ ๓.๔ โดยดูจากค่า อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (Compound Annual Growth Rate: CAGR) โดยวัดจากข้อมูลมูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์ภายในประเทศระหว่างปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ จากฐานข้อมูล Euromonitor เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพขยายตัว ร้อยละ ๓ พบว่าการบรรลุเป้าหมายของการขับเคลื่อนสมุนไพรเมื่อเทียบกับการขับเคลื่อนแผนแม่บทนี้ สามารถทำให้เกิดการบรรลุเป้าหมายคิดเป็นร้อยละ ๑๑๓.๓๓ ของค่าเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการขับเคลื่อนแผนแม่บทนี้สามารถบรรลุเป้าหมายแผนย่อยนี้</p>	<p>☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว)**</p> <p>☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง)**</p> <p>☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม)**</p> <p>☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)**</p>

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปี ๒๕๖๓ ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่การปิดประเทศได้ส่งผลให้ขนาดของตลาดลดลงเหลือเพียง ๔๕,๙๙๗.๙ ล้านบาท จากที่เคยขยายตัวได้ถึง ๕๓,๓๙๖.๒ ล้านบาทในปี ๒๕๖๒ (พิจารณาแผนภาพที่ ๒) ซึ่งตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรกลับมาขยายตัวอีกครั้งตั้งแต่ปี ๒๕๖๔ โดยในปี ๒๕๖๕ ตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยมีมูลค่า ๕๒,๑๐๔.๓ ล้านบาท โดยเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ (๓๘,๘๖๑.๓ ล้านบาท) ซึ่งเป็นปีฐาน (Base Year) เท่ากับ ๑๓,๒๔๓ ล้านบาท คิดเป็นยอดรวมที่เพิ่มขึ้น ๐.๓๔ เท่า อย่างไรก็ตาม ผลการดำเนินงานในช่วงปี ๒๕๖๓ ถึงแม้จะมีโอกาสเพิ่มขึ้นจากการให้ความสนใจต่อการใช้สมุนไพรในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัส Covid-19 หากแต่การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจหยุดชะงักในหลายภาคส่วน ส่งผลต่อกำลังซื้อและกำลังการผลิตในอุตสาหกรรมสมุนไพร ทำให้ผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ดังกล่าว

หากพิจารณาอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (Compound Annual Growth Rate: CAGR) ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาของการดำเนินการของแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ประเทศไทยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีอยู่ที่ ร้อยละ ๓.๔ โดยมีร้อยละการเติบโตของยอดขายโดดเด่นเพียง ๒ หมวดผลิตภัณฑ์ คือ กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรใช้เพื่อรักษา/บรรเทาอาการภูมิแพ้หวัด ไอ (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๙.๔) และกลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากสมุนไพร (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๘.๖) ที่มีร้อยละการเติบโตของยอดขายรองลงมาคือ กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เกี่ยวข้องกับการย่อยและระบบทางเดินอาหาร (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๔.๓) โดยผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการเจ็บป่วย และกลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเป็นกลุ่มของผลิตภัณฑ์ที่มีแนวโน้มในการเจริญเติบโตสูงในอนาคต ทั้งจากความเชื่อที่เกี่ยวกับสรรพคุณของสมุนไพรบางประเภทในการรับมือกับการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Misinformation) รวมทั้งแนวโน้มในการดูแลสุขภาพและการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคในระดับบุคคลของประชาชน

จากข้อมูลผลการดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาสมุนไพรไทยภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) ดังกล่าวข้างต้น เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพขยายตัว ร้อยละ ๓ พบว่าการบรรลุเป้าหมายของการขับเคลื่อนสมุนไพรเมื่อเทียบกับการขับเคลื่อนแผนแม่บทนี้ สามารถทำให้เกิดการบรรลุเป้าหมายคิดเป็นร้อยละ ๑๑๓.๓๓ ของค่าเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการขับเคลื่อนแผนแม่บทนี้สามารถบรรลุเป้าหมายแผนย่อยนี้

๓.๒.๔ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒

(๑) เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- เป้าหมายที่ ๑ เศรษฐกิจรายสาขาเติบโตอย่างเข้มแข็งและเป็นฐานในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ
- ตัวชี้วัด ๑.๑ อัตราการขยายตัวของภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ (นอกเหนือจากบริการภาครัฐ) ขยายตัวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓ ๔.๕ และ ๖ ต่อปี ตามลำดับ

(๒) กลยุทธ์การพัฒนา

๓.๒ การเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ

๓.๒.๑ การพัฒนาภาคการเกษตร โดย

- ๑) เสริมสร้างฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน
- ๒) สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิชาการ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรแบบมีส่วนร่วม
- ๓) ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารเข้าสู่ระบบมาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ
- ๔) เสริมสร้างขีดความสามารถการผลิตในห่วงโซ่อุตสาหกรรมเกษตร
- ๕) ส่งเสริมและเร่งขยายผลแนวคิดการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ๖) พัฒนาปัจจัยสนับสนุนในการบริหารจัดการภาคเกษตรและสนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรวงศ์แห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรวงศ์ไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) ต่อเป้าหมายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตามที่กำหนดไว้*	
ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ ร้อยละ ๓.๔ โดยดูจากค่าอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (Compound Annual Growth Rate: CAGR) โดยวัดจากข้อมูลมูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ ระหว่างปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ จากฐานข้อมูล Euromonitor เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการขยายตัวของภาคเกษตรขยายตัวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓ ต่อปี ตามลำดับ พบว่าการบรรลุเป้าหมายของการขับเคลื่อนสมุนไพรวงศ์เมื่อเทียบกับการขับเคลื่อนแผนแม่บทนี้ สามารถทำให้เกิดการบรรลุเป้าหมายคิดเป็นร้อยละ ๑๑๓.๓๓ ของค่าเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการขับเคลื่อนแผนแม่บทนี้สามารถบรรลุเป้าหมายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒	☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว)** ☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง)** ☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม)** ☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)**

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปี ๒๕๖๓ ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-1๙) ที่การปิดประเทศได้ส่งผลให้ขนาดของตลาดลดลงเหลือเพียง ๔๕,๙๙๗.๙ ล้านบาท จากที่เคยขยายตัวได้ถึง ๕๓,๓๙๖.๒ ล้านบาทในปี ๒๕๖๒ (พิจารณาแผนภาพที่ ๒) ซึ่งตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรกลับมาขยายตัวอีกครั้งตั้งแต่ปี ๒๕๖๔ โดยในปี ๒๕๖๕ ตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยมีมูลค่า ๕๒,๑๐๔.๓ ล้านบาท โดยเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ (๓๘,๘๖๑.๓ ล้านบาท) ซึ่งเป็นปีฐาน (Base Year) เท่ากับ ๑๓,๒๔๓ ล้านบาท คิดเป็นยอดรวมที่เพิ่มขึ้น ๐.๓๔ เท่า อย่างไรก็ตาม ผลการดำเนินงานในช่วงปี ๒๕๖๓ ถึงแม้จะมีโอกาสเพิ่มขึ้นจากการให้ความสนใจต่อการใช้สมุนไพรในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัส Covid-1๙ หากแต่การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจหยุดชะงักในหลายภาคส่วน ส่งผลต่อกำลังซื้อและกำลังการผลิตในอุตสาหกรรมสมุนไพร ทำให้ผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ดังกล่าว

หากพิจารณาอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (Compound Annual Growth Rate: CAGR) ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาของการดำเนินการของแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ประเทศไทยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีที่ ร้อยละ ๓.๔ โดยมีร้อยละการเติบโตของยอดขายโดดเด่นเพียง ๒ หมวดผลิตภัณฑ์ คือ กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรใช้เพื่อรักษา/บรรเทาอาการภูมิแพ้หวัด ไอ (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๙.๔) และกลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากสมุนไพร (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๘.๖) ที่มีร้อยละการเติบโตของยอดขายรองลงมาคือ กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เกี่ยวข้องกับการย่อยและระบบทางเดินอาหาร (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๔.๓) โดยผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการเจ็บป่วย และกลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเป็นกลุ่มของผลิตภัณฑ์ที่มีแนวโน้มในการเจริญเติบโตสูงในอนาคต ทั้งจากความเชื่อที่เกี่ยวกับสรรพคุณของสมุนไพรบางประเภทในการรับมือกับการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Misinformation) รวมทั้งแนวโน้มในการดูแลสุขภาพและการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคในระดับบุคคลของประชาชน

จากข้อมูลผลการดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาสมุนไพรไทยภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) ดังกล่าวข้างต้น เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพขยายตัว ร้อยละ ๓ พบว่าการบรรลุเป้าหมายของการขับเคลื่อนสมุนไพรเมื่อเทียบกับการขับเคลื่อนแผนแม่บทนี้ สามารถทำให้เกิดการบรรลุเป้าหมายคิดเป็นร้อยละ ๑๑๓.๓๓ ของค่าเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการขับเคลื่อนแผนแม่บทนี้สามารถบรรลุเป้าหมายแผนย่อยนี้

๓.๓ แผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๓.๑ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (MEDICAL HUB) (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๙)

(๑) เป้าหมาย ประเทศไทยมียาและผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ผ่านการขึ้นทะเบียนตำรับยา การรับประกันคุณภาพ และมาตรฐานนานาชาติสำหรับให้บริการแก่ชาวไทยและชาวต่างชาติ และมีศักยภาพในการจัดจำหน่ายไปยังทั่วโลก

(๒) ค่าเป้าหมาย -

การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ต่อเป้าหมายของแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง ตามที่กำหนดไว้*	
<p>ค่าเป้าหมายที่สัมฤทธิ์ สามารถขยายมูลค่าตลาดสมุนไพรทั้งในและต่างประเทศ โดยตลาดสมุนไพรในประเทศ มีผู้ประกอบการ ๗๐๔ ราย มูลค่าการซื้อขายกว่า ๑๔๐ ล้านบาท และตลาดสมุนไพรต่างประเทศ มีผู้ประกอบการ ๕๘๗ ราย เกิดการจับคู่ธุรกิจ ๑,๔๔๑ คู่ สร้างมูลค่าการค้าผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมสมุนไพรกว่า ๑,๑๐๐ ล้านบาท</p>	<p>☒ บรรลุตามค่าเป้าหมาย (สีเขียว)**</p> <p>☐ บรรลุมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีเหลือง)**</p> <p>☐ ดำเนินการได้ร้อยละ ๕๐ - ๗๕ ของค่าเป้าหมาย (สีส้ม)**</p> <p>☐ ดำเนินการได้น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของค่าเป้าหมาย (สีแดง)**</p>

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ประเทศไทยสามารถขยายมูลค่าตลาดสมุนไพรทั้งในและต่างประเทศ โดยตลาดสมุนไพรในประเทศ มีผู้ประกอบการ ๗๐๔ ราย มูลค่าการซื้อขายกว่า ๑๔๐ ล้านบาท และตลาดสมุนไพรต่างประเทศ มีผู้ประกอบการ ๕๘๗ ราย เกิดการจับคู่ธุรกิจ ๑,๔๔๑ คู่ สร้างมูลค่าการค้าผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมสมุนไพรกว่า ๑,๑๐๐ ล้านบาท นอกจากนี้ยังมีการดำเนินการเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการ โดยในประเทศมีการจัดกิจกรรม SMART Local Herb และเชื่อมโยงธุรกิจและต่างประเทศมีการจัดนิทรรศการเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์สมุนไพร และมีการปรับปรุงการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยจัดทำรายการผลิตภัณฑ์สมุนไพรสำหรับการอ้างอิงสูตรตำรับ ๑๔๘ รายการ ได้แก่ ยาตำรับ ๑๐๓ รายการ ยาสมุนไพรเดี่ยว ๑๒ รายการ และผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ ๓๓ รายการ มีผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้รับการขึ้นทะเบียนเพิ่มขึ้นกว่า ๒,๐๕๙ ทะเบียน

จากข้อมูลผลการดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาสมุนไพรไทยภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) ดังกล่าวข้างต้น พบว่าการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (MEDICAL HUB) (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๙) เนื่องจากมีการปรับปรุงการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพร ทำให้มีผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้รับการขึ้นทะเบียนเพิ่มขึ้นกว่า ๒,๐๕๙ ทะเบียน และสามารถขยายมูลค่าตลาดสมุนไพรทั้งในและต่างประเทศได้เพิ่มขึ้น

๔. ผลสัมฤทธิ์รายปีของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้าน ต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แห่งสหประชาชาติ

๔.๑.๑ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน Sustainable Development Goals – SDGs*

(๑) เป้าหมายที่ (Goal) ๑๒. สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

(๒) เป้าหมายย่อย (Target) ๑๒.๒ บรรลุการจัดการที่ยั่งยืนและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

อย่างมีประสิทธิภาพ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

ตัวชี้วัด ๑๒.๒.๒ การบริโภควัตถุดิบในประเทศ การบริโภควัตถุดิบในประเทศต่อหัวประชากร และต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)

ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานในระยะที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีการส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรเป็นอันดับ ๑ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีผลการดำเนินงาน เท่ากับ ๑,๖๕๖.๑ ล้านเหรียญสหรัฐ รองลงมา ได้แก่ อินโดนีเซีย เท่ากับ ๘๙๔.๖ ล้านเหรียญสหรัฐ และตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปี ๒๕๖๓ ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ที่การปิดประเทศได้ส่งผลให้ขนาดของตลาดลดลงเหลือเพียง ๔๕,๙๙๗.๙ ล้านบาท จากที่เคยขยายตัวได้ถึง ๕๓,๓๙๖.๒ ล้านบาทในปี ๒๕๖๒ (พิจารณาแผนภาพที่ ๒) ซึ่งตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรกลับมาขยายตัวอีกครั้งตั้งตั้งแต่ปี ๒๕๖๔ โดยในปี ๒๕๖๕ ตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยมีมูลค่า ๕๒,๑๐๔.๓ ล้านบาท โดยเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ (๓๘,๘๖๑.๓ ล้านบาท) ซึ่งเป็นปีฐาน (Base Year) เท่ากับ ๑๓,๒๔๓ ล้านบาท คิดเป็นยอดรวมที่เพิ่มขึ้น ๐.๓๔ เท่า

หากพิจารณาอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (Compound Annual Growth Rate: CAGR) ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาของการดำเนินการของแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๕ ประเทศไทยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีอยู่ที่ ร้อยละ ๓.๔ โดยมีร้อยละการเติบโตของยอดขายโดดเด่นเพียง ๒ หมวดผลิตภัณฑ์ คือ กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรใช้เพื่อรักษา/บรรเทาอาการภูมิแพ้หวัด ไอ (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๙.๔) และกลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากสมุนไพร (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๘.๖) ที่มีร้อยละการเติบโตของยอดขายรองลงมาคือ กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เกี่ยวข้องกับการย่อยและระบบทางเดินอาหาร (ยอดขายเติบโตร้อยละ ๔.๓) โดยผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการเจ็บป่วย และกลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเป็นกลุ่มของผลิตภัณฑ์ที่มีแนวโน้มในการเจริญเติบโตสูงในอนาคต ทั้งจากความเชื่อที่เกี่ยวกับสรรพคุณของสมุนไพรบางประเภทในการรับมือกับการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Misinformation) รวมทั้งแนวโน้มในการดูแลสุขภาพและการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคในระดับบุคคลของประชาชน

จากข้อมูลผลการดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาสมุนไพรไทยภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) ดังกล่าวข้างต้น จะพบว่ามูลค่าตลาดของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีส่วนในการช่วยให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ขยายตัว

๕. ปัญหาและอุปสรรค

ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านสมุนไพรของไทย เมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายการดำเนินการตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๕) พบประเด็นช่องว่างการพัฒนาที่เกิดขึ้นภายหลังจากการดำเนินงานตามแผนดังกล่าว ดังนี้

(๑) วัตถุดิบสมุนไพรยังคงไม่ได้มาตรฐานและไม่มีคุณภาพตรงกับความต้องการทางการตลาด เนื่องจากเกษตรกรทั่วไปทั่วประเทศที่ปลูกสมุนไพรทั่วไปที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรปลูกสมุนไพรจำนวน ๒๔๘,๘๑๖ ราย พื้นที่ปลูกรวม ๙๐๒,๑๒๓ ไร่ มีพื้นที่ปลูกที่ผ่านการรับรองและได้คุณภาพตามความต้องการตลาดคิดเป็นเพียงร้อยละ ๕ ของพื้นที่ทั้งหมดซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตและการบริโภค สาเหตุหลักเกิดจากปัญหาการควบคุมคุณภาพของวัตถุดิบตั้งแต่การปลูก

(๒) อุตสาหกรรมสารสกัดซึ่งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญของอุตสาหกรรมยังมีการพัฒนาไม่มากทั้งในเชิงประเภทปริมาณ และมาตรฐาน โดยประเทศไทยยังต้องพึ่งพิงการนำเข้าสารสกัดจากต่างประเทศสูงในการผลิต เนื่องจากประเทศไทยยังเป็นประเทศที่มีการนำเข้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรสุทธิ หรือมีการนำเข้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรมากกว่าการส่งออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของสารสกัด และผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร แม้ว่าจะมีการส่งเสริมการพัฒนาทั้งอุตสาหกรรมสารสกัด และผลิตภัณฑ์เสริมอาหารอย่างมากก็ตาม

(๓) ผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรของไทยยังขาดความรู้ความเชี่ยวชาญ และต้องการการสนับสนุนที่เพียงพอทั้งในด้านของปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและมาตรการภาครัฐ เพื่อยกระดับการผลิตและเจริญเติบโต เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องของเงินลงทุนและเทคโนโลยีในการผลิต รวมไปถึงยังขาดความรู้ทางด้าน กฎระเบียบ การขอขึ้นทะเบียนฉลาก สรรพคุณของ อย. การเพาะปลูกที่ไม่ได้มาตรฐาน ขาดความรู้ในกระบวนการแปรรูปขั้นต้นที่มีประสิทธิภาพ ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในขั้นตอนการขอใบรับรองต่าง ๆ และปัญหาในการเข้าถึงตลาดเป้าหมายและขาดตลาดรองรับ นอกจากนี้ประเด็นด้านองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญในกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรแล้ว ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (ecosystem) ในอุตสาหกรรมสมุนไพร อาทิ มาตรการสนับสนุนด้านเงินทุนในรูปแบบ sand box จากภาครัฐ งานวิจัยด้านสารสกัด ผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยีและเครื่องมือในกระบวนการผลิต กระบวนการบรรจุ เป็นต้น จะช่วยยกระดับการผลิตและพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรได้ดียิ่งขึ้น

(๔) การขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรยังมีจำนวนไม่มาก ยังต้องมีการพัฒนากระบวนการและกฎระเบียบที่สนับสนุนการประกอบการอีกมาก เนื่องจากมีข้อจำกัดในขั้นตอนการดำเนินงานส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ที่ดีและได้มาตรฐานออกสู่ตลาดได้ยาก ขณะที่ผลิตภัณฑ์ที่ไม่ปลอดภัยมีการลักลอบขายกระจายตัวและสื่อสารเร็วกว่าผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน ส่งผลให้ผู้บริโภคขาดความมั่นใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีในตลาดทั้งในแง่ของคุณภาพและความน่าเชื่อถือ

(๕) แม้รัฐบาลจะมีการกำหนดสมุนไพร Herbal Champions เพื่อการพัฒนาแบบมุ่งเป้า แต่การทำงานของภาครัฐไม่รวดเร็วเพียงพอและยังขาดรูปธรรมในการนำปฏิบัติ ทำให้ผู้ผลิตขาดแรงจูงใจ นอกจากนี้ ยังไม่มีชุดสิทธิประโยชน์ที่ชัดเจน ทำให้ไม่จูงใจให้เกิดการลงทุนขนาดใหญ่ที่จะส่งผลให้สามารถขับเคลื่อนอุตสาหกรรมสมุนไพรได้ เนื่องจากการดำเนินการสนับสนุนในระยะที่ผ่านมา เป็นการดำเนินการผ่านการส่งเสริม การส่งสัญญาณทิศทางการสนับสนุน และการเร่งกระบวนการและการรับรองต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสมุนไพรเป้าหมายเหล่านี้ ยังคงขาดมาตรการสนับสนุนที่เหมาะสมกับสมุนไพรแต่ละประเภทอย่างแท้จริง อาทิ การวิจัยและพัฒนาสารออกฤทธิ์สำคัญใน Herbal Champions การพัฒนานวัตกรรมและสนับสนุนแหล่งเงินทุนสำหรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เป็นที่ต้องการของตลาดในปัจจุบันเพื่อทำ prototype หรือ commercialize เป็นต้น

(๖) การใช้งานวิจัยนวัตกรรมเพื่อต่อยอดและยกระดับศักยภาพการผลิต และอุตสาหกรรม ยังมีค่อนข้างน้อย โดยในปี ๒๕๖๓ มีโครงการนวัตกรรมในสาขาเศรษฐกิจชีวภาพและสาขาเศรษฐกิจการผลิตและการหมุนเวียนที่ได้รับ การสนับสนุนเงินทุน คิดเป็นร้อยละ ๓๘ ของโครงการทั้งหมดเท่านั้น อีกทั้งที่ผ่านมาประเทศไทยยังมีปัญหาด้านการวิจัยและพัฒนาสมุนไพรหลายด้าน ตั้งแต่การขาดการกำหนดทิศทาง การวิจัยของประเทศ และการมีผลงานวิจัยที่ไม่ตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและการผลิต การให้ทุนวิจัยที่ยังขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน องค์กรความรู้จากงานวิจัยพื้นฐานที่มีมาก แต่ไม่มีการวิจัยต่อยอดให้ครบวงจรเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ รวมถึงข้อมูลวิจัยทางคลินิกที่น่าเชื่อถือไม่เพียงพอที่จะทำให้บุคลากรทางการแพทย์แผนปัจจุบันมั่นใจในการตัดสินใจสั่งใช้ยาแผนไทย

(๗) ขาดข้อมูลที่เพียงพอในการสนับสนุนการกำหนดนโยบาย และการดำเนินการพัฒนา ปัจจุบันฐานข้อมูลเกี่ยวกับสมุนไพรทั้งภายในและภายนอกกระทรวงสาธารณสุขมีทั้งที่ไม่มีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและมีส่วนที่ยังรวบรวมข้อมูลไม่ครบถ้วน และการจัดทำระบบข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์เกี่ยวกับสมุนไพรยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ จึงยังไม่มีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบโจทย์มิติทางเศรษฐกิจหรือใช้ในการดำเนินนโยบาย

(๘) การขาดความต่อเนื่องทั้งในด้านนโยบายและงบประมาณในการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ ในการดำเนินการพัฒนาให้บรรลุตามเป้าหมายในการพัฒนาของแต่ละพื้นที่นั้น ขาดความต่อเนื่องทั้งทางด้านนโยบายจากการดำเนินการร่วมมือและสนับสนุนในการดำเนินการพัฒนาโดยผู้ที่เกี่ยวข้องในเชิงพื้นที่ ยิ่งไปกว่านั้น ผลที่เกิดขึ้นจากการขาดความต่อเนื่องในการสนับสนุนการดำเนินการในเชิงพื้นที่ นำไปสู่การได้รับงบประมาณในการดำเนินการที่ต่ำ จนถึงไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในแผนการดำเนินการเชิงพื้นที่ทำให้การดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาในเชิงพื้นที่ไม่ต่อเนื่อง และไม่เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมมากนัก

๖. แนวทางการปรับปรุงการดำเนินการ

จากประเด็นช่องว่างการพัฒนาที่เกิดขึ้นหลังจากการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) นำไปสู่การกำหนดทิศทางการพัฒนา (Strategic Directions) และจุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Focus: SF) ในการยกร่างแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ดังนี้

ทิศทางการพัฒนา (Strategic Directions)

(๑) ส่งเสริมบทบาทของสมุนไพรผ่านภาพลักษณ์อาหารไทย จากครัวไทยสู่ครัวโลก ในปัจจุบันอาหารไทยจัดเป็นอาหารที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก นอกจากจะเป็นอาหารที่มีความปราณีตและรสชาติกลมกล่อมแล้ว ยังเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงและมีองค์ประกอบที่มาจากเครื่องเทศที่หลากหลาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพืชที่มีคุณสมบัติทางสมุนไพร อาทิเช่น กะเพรา โหระพา มะกรูด สะระแหน่ ขิง กระชาย ข่า กระเทียม หอมแดง ฯลฯ โดยพบว่า พืชสมุนไพรแทบทุกชนิดมีสารสำคัญที่มีคุณสมบัติของฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ จึงมีผลส่งเสริมสุขภาพได้ ดังนั้นการส่งเสริมบทบาทของสมุนไพรผ่านภาพลักษณ์อาหารไทย จะทำให้คนเรารู้และจดจำการใช้ประโยชน์สมุนไพรไทยได้อย่างกว้างขวาง

(๒) พัฒนาศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันของ SMEs ผลิตภัณฑ์สมุนไพรด้วยฐานงานวิจัยและนวัตกรรม ภายใต้การขับเคลื่อนประเทศสอดรับนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ การเพิ่มขีดความสามารถภาคอุตสาหกรรมโดยมุ่งเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันให้ SMEs เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างมากโดยเฉพาะการใช้งานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างสรรค์คุณค่าใหม่ ๆ ให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า เปลี่ยนจากการให้บริการหรือสินค้าขั้นพื้นฐาน

มาเป็นการบริการด้วยทักษะขั้นสูงหรือสินค้านวัตกรรมที่เพิ่มมูลค่าและแรงจูงใจ จะช่วยขับเคลื่อนให้ขีดความสามารถของธุรกิจ SMEs เพิ่มสูงขึ้น สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้

(๓) เน้นครอบคลุมตลาดในประเทศทั่วทุกภูมิภาค และขยายไปยังประเทศเพื่อนบ้าน (CLMV) จากข้อมูลการเติบโตทางเศรษฐกิจพบว่า ประเทศกลุ่ม CLMV มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูงต่อเนื่องมากกว่า ๒ ทศวรรษ โดยข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรไทยคาดการณ์ว่าอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของ CLMV เติบโตได้ถึงร้อยละ ๖.๕ ก่อนเกิดวิกฤติโควิด๑๙ ดังนั้น ตลาด CLMV จึงเป็นตลาดที่ไม่อาจมองข้ามได้ รวมถึงการขยายตลาดไปยังประเทศที่มีศักยภาพสูงในการซื้อสมุนไพรไทย อาทิ ประเทศในสหภาพยุโรป เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นต้น

(๔) ยกระดับการผลิตในทุกขั้นตอนด้วยเทคโนโลยี (SMART) ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วเนื่องจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูง รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันและขับเคลื่อนเศรษฐกิจทั้งในระดับบุคคล ชุมชน และประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ดังนั้นการยกระดับการผลิตตลอดห่วงโซ่ของการพัฒนาสมุนไพรจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด

(๕) ส่งเสริมให้ส่วนภูมิภาคใช้สมุนไพรเป็นกลไกการพัฒนา และให้เป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศ ด้วยประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพสูงเป็นอันดับ ๘ ของโลก นับเป็นจุดแข็งของการพัฒนาเรื่องสมุนไพรที่กระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศ ยิ่งไปกว่านั้น สมุนไพรเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ทุกชุมชนสามารถนำมาพัฒนาเป็นรายได้เสริมหรืออาชีพเพื่อการสร้างรายได้หลักแก่ครอบครัวได้ ดังนั้นการนำจุดแข็งของชุมชนคือสมุนไพรมาเป็นกลไกในการสร้างรายได้ให้กับครอบครัว จึงจะสามารถสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจระดับฐานรากได้จริง

(๖) ส่งเสริมอุตสาหกรรมสารสกัด เพื่อเพิ่มมูลค่าและความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพร จากข้อมูลรายงานการติดตามมูลค่านำเข้าและส่งออกวัตถุดิบและสารสกัดจากสมุนไพรสะท้อนภาพที่ชัดเจนของการขาดดุลทางการค้าเนื่องจากสารสกัดสมุนไพรนำเข้ามีมูลค่าสูงกว่าวัตถุดิบมากกว่า ๑๐ เท่าตัว ขณะที่มูลค่าการส่งออกของประเทศส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในรูปของวัตถุดิบซึ่งมีราคาถูกและมีต้นทุนในการขนส่งที่แพงกว่าสารสกัดมาก และเป็นที่น่าทึ่งกันว่า สารสกัดสมุนไพรเป็นวัตถุดิบต้นทางของอุตสาหกรรมหลากหลายประเภทเช่น กลุ่มเสริมอาหาร ยา เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ เครื่องสำอาง เป็นต้น ดังนั้นการพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรของประเทศไทยจึงควรมุ่งเน้นการส่งเสริมศักยภาพของอุตสาหกรรมสารสกัดให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ ทั้งนี้ ภาครัฐอาจเป็นผู้สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งกระจายความรู้หรือนวัตกรรมนั้นให้แก่ภาคเอกชน โดยกำหนดประเด็นการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาไว้ในแนวทางการพัฒนาเพื่อให้มีการขับเคลื่อนผ่านแผนงานต่าง ๆ ที่จะได้กำหนดรองรับอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

จุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Focus: SF)

ภายใต้กรอบระยะเวลา ๕ ปี ของแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ เพื่อให้การพัฒนาสมุนไพรไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้กำหนดจุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ตามทิศทางการพัฒนาดังกล่าวข้างต้นโดยจำแนกตามห่วงโซ่อุปทาน ดังนี้

(๑) ต้นน้ำ มีจุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์สำคัญ ๒ ประเด็น ได้แก่

จุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ที่ ๑ (SF ๑) การส่งเสริมการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ในอุตสาหกรรมสมุนไพร

จุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ที่ ๒ (SF ๒) การใช้มาตรฐานวัตถุดิบเพื่อการพัฒนาต้นทาง

(๒) กลางน้ำ มีจุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์สำคัญ ๒ ประเด็น ได้แก่

จุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ที่ ๓ (SF ๓) การพัฒนาอุตสาหกรรมสารสกัด เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน และเพิ่มสัดส่วนมูลค่าของสารสกัดในห่วงโซ่อุปทาน

จุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ที่ ๔ (SF ๔) การส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร (๓) ปลายน้ำ มีจุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์สำคัญ ๓ ประเด็น ได้แก่

จุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ที่ ๕ (SF ๕) การส่งเสริมการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างมีประสิทธิภาพ

จุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ที่ ๖ (SF ๖) การส่งเสริมภาพลักษณ์และขยายช่องทางการตลาด

จุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ที่ ๗ (SF ๗) การต่อยอด สร้างมูลค่า และเพิ่มการส่งออก Herbal Champions รวมทั้งผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

(๔) ระบบนิเวศ (Ecosystem) ที่สนับสนุนห่วงโซ่อุปทาน มีจุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์สำคัญ ๓ ประเด็น ได้แก่

จุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ที่ ๘ (SF ๘) การวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพรไทยสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

จุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ที่ ๙ (SF ๙) การพัฒนาระบบกำกับติดตามและใช้ข้อมูลในการประเมินผลการดำเนินงาน

จุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ที่ ๑๐ (SF ๑๐) การพัฒนาต่อยอดเมืองสมุนไพรเพิ่มมูลค่าแก่ชุมชน

จุดเน้นยุทธศาสตร์ทั้ง ๑๐ ประเด็น ได้ถูกนำเสนอในการประชุมระดับความคิดเห็น และการประชุมคณะกรรมการในระดับต่าง ๆ และได้ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ร่วมกันของคณะทำงานฯ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการภายใต้คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติทั้ง ๕ คณะ และหน่วยงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกว่า ๖๐ หน่วยงาน

ภายใต้ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ มีการกำหนดยุทธศาสตร์ ๕ ยุทธศาสตร์ เป็นความเชื่อมโยงของการพัฒนาสมุนไพรตลอดห่วงโซ่คุณค่าที่พัฒนาขึ้นมาจากจุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ (จุดคานงัด) ทั้ง ๑๐ ประเด็น เริ่มจาก

ต้นน้ำ คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน มีเป้าหมายหลัก คือ วัตถุดิบที่ได้มาตรฐาน มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการทางการตลาด โดยมุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีมาสู่การพัฒนากระบวนการต้นน้ำมากขึ้น ลดการพึ่งพาธรรมชาติ

กลางน้ำ คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการและอุตสาหกรรมสมุนไพรตลอดห่วงโซ่อุปทาน **เป้าหมาย** คือ เน้นการสร้างศักยภาพผู้ประกอบการรายย่อย (SMEs) รวมถึงการพัฒนาระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรของประเทศ และมุ่งเป้าพัฒนาอุตสาหกรรมสารสกัด เพื่อลดการนำเข้าและทำให้ประเทศสามารถเติบโตเป็นผู้นำในอุตสาหกรรมสมุนไพรได้อย่างแท้จริง

ปลายน้ำ คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพร **เป้าหมาย** คือ การขยายขอบเขตการรับรู้คุณค่าของสมุนไพรผ่านอาหารและวัฒนธรรม ตลอดจนการสร้างความเชื่อมั่นของผลิตภัณฑ์สมุนไพรจากประเทศไทยด้วยตราสัญลักษณ์คุณภาพ และยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างเหมาะสม **เป้าหมาย** คือ ผู้บริโภคมีทัศนคติที่ดีต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร มีระบบการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ที่เอื้อต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสมุนไพรเป้าหมาย (Herbal Champions) ประสบความสำเร็จทางการตลาด

ซึ่งการดำเนินงานตลอดห่วงโซ่คุณค่าจะสำเร็จได้จำเป็นต้องคำนึงถึง **ระบบนิเวศ** ที่เอื้อต่อการดำเนินการดังนั้น ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาระบบนิเวศที่สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาสมุนไพรไทยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน **เป้าหมาย** คือ การนำงานวิจัยและนวัตกรรมเป็นกลไกต่อยอดและสร้างมูลค่าของอุตสาหกรรมสมุนไพร โดยมี

ความพร้อมของห้องปฏิบัติการ ตลอดจนการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจระดับชุมชนด้วยสมุนไพร ความสอดคล้องของประเด็นยุทธศาสตร์ ดังแสดงในแผนภาพที่ ๖

แผนภาพที่ ๖ ความสอดคล้องของประเด็นยุทธศาสตร์กับการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานสมุนไพร

